

PEDAGÓGIAI PROGRAM

MAGYARSZÉKI MIKROTÉRSÉG ÓVODÁI

Készítette: Nevelőtestület

Tartalom

Bevezető.....	- 4 -
1. Az óvodák adatai	- 5 -
2. Gyermekkép, óvodakép.....	- 6 -
2.1 Helyzetkép az óvodákról.....	- 6 -
2.1.1 Magyarorszáki Óvoda	- 6 -
2.1.2 Magyarhertelendi telephely	- 7 -
2.1.3 Ligeti telephely	- 8 -
2.2 Alapelveink	- 10 -
2.3 Gyermekképünk	- 10 -
2.4 Pedagógusképünk.....	- 11 -
3. Az óvodánk célja, feladata	- 11 -
3.1 Általános feladatok	- 12 -
3.1.1. Az egészséges életmód alakítása.....	- 12 -
3.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	- 13 -
A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:	- 14 -
3.1.3. Az anyanyelvi- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	- 15 -
3.2. Speciális feladatok – kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelése.....	- 17 -
3.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek.....	- 17 -
3.2.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése	- 17 -
3.2.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek .	- 25 -
3.2.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek	- 25 -
3.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.....	- 26 -
3.2.3. Gyermekvédelem	- 27 -
3.2.4. Óvodai integrációs program	- 29 -
3.3. Részfeladatok óvodánként	- 33 -
3.3.1. Környezettudatos magatartás megalapozása	- 33 -
3.3.2 Részképesség zavarok – prevenció és a fejlődés segítése	- 35 -
3.3.3 Nemzetiségi Óvodai nevelés.....	- 36 -
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	- 38 -
4.1. Személyi feltételek.....	- 38 -
4.2. Tárgyi feltételek	- 39 -
4.2.1. Tárgyi feltételek tagóvodánként	- 39 -
4.2.2. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	- 40 -
4.3. Az óvodai élet megszervezése	- 40 -
4.3.1. Napirend	- 41 -
4.3.2. Hetirend	- 41 -
4.3.3. Nyári élet.....	- 41 -
4.3.4. Beszoktatás	- 41 -
4.3.5. Gondozás.....	- 42 -
4.3.6. A nevelőmunka tervezése	- 43 -
4.4 Az óvoda kapcsolatai.....	- 43 -
4.4.1 Az óvoda és a család együttműködésének formái és a továbbfejlesztés lehetőségei.....	- 43 -
4.4.2 Az óvoda egyéb kapcsolatai	- 44 -
5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	- 45 -
5.1. Játék.....	- 45 -
5.2. Verselés, mesélés	- 47 -

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	- 49 -
.....	
5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	- 51 -
5.5. Mozgás	- 53 -
5.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	- 55 -
5.7. Munka jellegű tevékenységek.....	- 58 -
5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	- 59 -
6. Ünnepek	- 62 -
7. Érvényességi nyilatkozat	- 63 -
8. Legitimációs záradék	- 64 -

Bevezető

Pedagógiai programunkban speciális helyzetünket, lehetőségeinket igyekeztünk megjeleníteni, a megfelelő törvényességi szempontok betartása és figyelembe vétele mellett.

A program módosításakor figyelembe vettük helyi sajátosságainkat, az intézményünkbe járó gyermekek szociokulturális helyzetét, szűkebb és tágabb környezetünk és partnereink elvárásait.

A módosított óvodai nevelés országos alapprogramja mellett különféle pedagógia nézetek, nevelési gyakorlatok kerültek előtérbe feladataink meghatározása során.

Nevelőtestületünk közös érték-, és normarend alapján egy összehangolt szakmai feladatvállalással alakította ki közösen elkészített hosszú távú stratégiai programját.

A programunk tevékenységre épülő óvodai pedagógiai program.

Az intézmény neve:

Magyarorszáki Mikrotérség Óvodái és Mini Bölcsődéi
7396 Magyarország, Hársfa u. 3.

Székhely:

- Magyarorszáki Mikrotérség Óvodái és Mini Bölcsődéi
7396 Magyarország, Hársfa u. 3.

Telephelyek:

Magyarorszáki Mikrotérség Óvodáinak és Mini Bölcsődéi Magyarhertelendi Telephely
7394 Magyarhertelend, Petőfi u. 26.

Magyarorszáki Mikrotérség Óvodái és Mini Bölcsődéi Ligeti Telephely
7331 Liget, Hamberger Ferenc u. 13.

Az intézmény OM azonosító száma: 202506

Az intézmény fenntartója: Magyarorszáki Mikrotérségi Önkormányzati és Óvodai Társulás

Az intézmény alapítója és felügyeleti szerve:

Magyarorszáki Mikrotérségi Önkormányzati és Óvodai Társulás

A pedagógiai programot készítette: Nevelőtestület

Óvodavezető: Kusz Zsuzsanna

1. Az óvodák adatai

Magyarszéki Mikrotérség Óvodái és
Mini Bölcsődéi
7396 Magyarszék, Hársfa u. 3.
Telefon: 72/672-649
36/30/577-5284
E-mail: magyarszekovi@gmail.hu

Magyarszéki Mikrotérség Óvodái és
Mini Bölcsődéi
Magyarhertelendi Telephely
7394 Magyarhertelend, Petőfi u. 26.
Telefon: 72/390-759
36/30/247-4944
E-mail: hertelendovi@gmail.com

Magyarszéki Mikrotérség Óvodái és
Mini Bölcsődéi
Ligeti Telephely
7331 Liget, Hamberger Ferenc u. 13.
Telefon: 72/671-534
36/30/370-5802
E-mail: ligetiovoda@freemail.hu

2. Gyermekekép, óvodakép

2.1 Helyzetkép az óvodákról

2.1.1 Magyarszéki székhely Óvoda

A Magyarszéki Óvoda egy falusi nevelési intézmény, melyet szép, változatos természeti környezet vesz körül. Elérhető közelségben található több ismert kirándulóhely.

Két gyermekcsoporttal működünk. Vonzó, tiszta, jól felszerelt, esztétikus környezetben fogadjuk a helyi és a körzetünkből járó óvodásokat. Óvodánk só barlanggal és tornaszobával is rendelkezik.

Óvodánkban a gyermeket körülöleli egy családi légkör, ahol a játékan keresztül jut el a környező világ megismeréséhez, miközben énekel, verset mond, mesét hallgat, számol, tornázik, rajzol, fest, barkácsol, agyagozik, kirándul, süt, főz, ismerkedik a számítástechnikával, tehát indirekt módon tanul.

Óvodánkban több színes programot szervezünk, amelyek plusz élményként, új ismereti forrásként szolgálnak a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődése érdekében

Törekvéseink vezérfonala a környezeti kultúra és az egészséges életmódra nevelés. Ez elsősorban életmód, gondolkodás, és viselkedésmód, szokás és értékrendszer formálását jelenti a számunkra.

Egész nevelőmunkánkat áthatja a holisztikus látásmód, ezt közvetítjük óvodásaink és a környezetünk felé.

Ez a nevelés, az egész életvitel révén valósul meg, éppen ezért jelentős szerepet kapnak az eredményes megvalósításban a szülők, a családok, akik velünk együttműködnek.

Munkánkat a kompetencia alapú oktatás kiegészíti és egyben a nevelés oktatás gyakorlatát teszi teljesebbé.

Óvodapedagógusaink felsőfokú szakirányú végzettséggel, több éves gyakorlattal rendelkeznek. Munkájukat felkészülten, igényesen, az óvoda alkalmazottaival összehangoltan végzik. Ismerik a gyermeki személyiség rejtett értékeit; szeretetteljes, bensőséges kapcsolatot alakítanak ki gyermekekkel, szülőkkel egyaránt.

Nevelőmunkánk során alapvetőnek tartjuk:

- a gyermekek feltétel nélküli szeretetét, elfogadását és tiszteletét, megbecsülését és a bizalmat
- az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztést, amely segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek, tehetségük kibontakoztatását.

Alapelvünk a gyermekközpontúság, mindig többet, jobbat nyújtania gyermekek számára.

Célunk, hogy az óvodánkba járó gyerekek szeretetben, érzelmi biztonságban, sok szép élménnyel gazdagodva, élvezzék a nálunk töltött éveket, s magabiztosan lépjenek az iskolába.

Az óvodánk története:

- 1954. az óvoda megalapítása vegyes csoporttal
- 1959. a második csoport beindítása a növekvő létszám miatt
- 1969. megépült a jelenlegi óvodaépület, amely konyhával működő intézmény
- 1971. körzeti óvodaként működő óvoda
- 1987-től átkerül az iskolába a főzés
- 2004- 2007. óvodánk központi óvoda a Mánfai tagóvodával
- 2007- 2009. a Mánfai óvoda megszűnt, jogutód nélkül és a Ligeti és Magyarhertelendi óvoda lett a tagóvodánk.
- 2009. óvodánkban Preventív Egészségmegőrző Központ, Ovisóbarlang és tornaszoba létesült
- 2009.-től a Kökönyösi Oktatási Központ szakközépiskola óvodai Intézményegységéhez tartozunk tagóvodaként.
- 2013-tól a Komló és térségei Óvodáihoz tartozunk
- 2013. 07. 01-től Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái néven a két vidéki óvodával együtt különváltunk Komlótól
- 2015.09.01-től óvodánk szerkezete változik a Ligeti Tagóvodában bölcsőde kerül kialakításra, nevünk ettől kezdve Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái és Egységes Óvoda – Bölcsődéje
- 2016.09.01-től a Magyarorszáki Óvodában egységes óvoda – bölcsőde kerül kialakításra, nevünk ettől kezdve Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái és Egységes Óvoda – Bölcsődéi
- 2017.09.01-től a Magyarhertelendi Tagóvoda egységes óvoda – bölcsődévé alakul
- 2018. szeptember 1.-től ismételt változás következett be. Mindhárom intézményben családi bölcsőde indult. Új elnevezés: Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái és Családi Bölcsőde Hálózata
- 2019. szeptember 1-től mini bölcsődék kerültek kialakításra a családi bölcsődék megszűntek. Új elnevezés: Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái és Mini Bölcsődéi

2.1.2 Magyarhertelendi Telephely

- Óvodánkat 1979-ben hozták létre a falu lakóinak összefogásával a község akkori vezetői. Az előző években csak a tanköteles korú gyerekek részesültek iskolai előkészítő foglalkozásban. Kezdetben a község fenntartásában, majd tagintézményként is működött az óvoda.
- 2009-07-01 óta a Kökönyösi Oktatási Központ Óvodai Intézményegységét alkotjuk a Sallai utcai, a Körtvélyesi, Ligeti, és Magyarorszáki Óvodával közösen.
- 2013.júl. 01. óta leváltunk a komlói óvodáktól és a Magyarorszáki Mikrotárség Óvodái tagjaként szerepelünk.
- Nincs olyan család a faluban, amelyik nem segített volna az intézmény létrehozásában, illetve fejlesztésében, így mindenki magáénak érzi az óvodát.
- A gyerekek eltérő, más-más kulturális értékekkel jellemezhető milióból érkeznek. A szomszéd kisközségekből – Bodolyaberről, Kishajmásról, Mánfáról és Oroszlórról is járnak hozzánk gyerekek, ahol igen magas a cigány

származású családok száma. A gyerekeket kísérettel ellátott buszok szállítják településüktől az óvodába. Ez olyan hátrányt jelent számunkra, hogy a személyes kapcsolattartás a szülőkkel nem napi szintű. Ennek kompenzálására sok olyan programot szervezünk, ami a szülők is részt vesznek, hogy alkalmunk legyen találkozni, beszélgetni velük.

- A mi falunkban is egyre nő, az etnikai lakosok aránya, ezért nagy odafigyeléssel, megértéssel segítjük beilleszkedésüket.
- A családok mindennapjait érintő társadalmi változások kihatással vannak a gyerekek fejlődésére. Egyre több a szociális lemaradással küszködő, nehezen beilleszkedő, alkalmazkodni nem tudó, magatartási problémás és a beszédfejlődésben lemaradt gyermek. A családok életkörülményein egyre inkább érezhető a munkanélküliség arányának növekedése. (Ez az etnikai szülőkre jellemző, mely csoportunkban 100 %-ot tesz ki.) Jellemző a nagycsaládosok számának növekedése, de sajnos az egyedülálló szülők száma is egyre növekedik. Gyermekük többsége szegény otthoni környezetből jön. A szülők iskolázottsága alacsony (8 általános), igen magas a munkanélküliek, illetve a szociális segélyből élők száma. Ezért változatos képet mutat a gyerekek szociokulturális háttere. Ebből következően óvodánk nem csak nevelési-oktatási feladatokat lát el, hanem meghatározó szociális szerepet is betölt településünkön.
- Az óvoda sokszínű tevékenységrendszerével, hagyományaival hozzájárul a falu közösségének fejlődéséhez is, színesítve, gazdagítva azt.
- A Magyarhertelendi Óvodában az intézmény önálló innovációjaként Magyarhertelend jellegzetességeivel ismertetjük meg óvodásainkat. A turistákat is vonzó csodálatos természeti környezetünk minél sokoldalúbb, élményszerű megismertetése egyik célunk.
- A helyi lakosok múltjának megismertetését is szeretnénk elérni azáltal, hogy az itt élők ősei által gyakorolt életmódot, mesterségeket, tevékenységeket is bemutatunk, felelevenítünk. Kezdetben külső szakemberek bevonásával kívánjuk ezt elérni, majd tőlük tanulva már segítség nélkül, az ismeretek birtokában tudunk magunk is többek között néprajzi, esztétikai és vizuális tapasztalatokat, ismereteket közvetíteni gyermekeink felé.
- Egycsoportos óvodánk 2017.szeptember 01-től átalakul egységes óvoda – bölcsődévé.
- 2018. szeptember 1-től óvoda- bölcsőde csoport megszűnik, önálló családi bölcsőde került kialakításra.
- 2019. szeptember 1-től telephelyként üzemel tovább, családi bölcsőde helyett mini bölcsőde kezdte meg működését az óvodai csoport mellett.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy ezeket a helyi az értéket ismerjék meg a gyerekek, s miután megismerték, becsüeljék, tiszteljék és óvják azt, legyen szó mai, vagy a múltbéli értékekről.

2.1.3 Ligeti telephely

Az óvoda 1984-ben létesült a falu lakóinak összefogásával. A ligeti gyermekeket a szomszédos Magyarhertelend óvodája férőhely hiányában már nem tudta fogadni.

Az iskolához tartozó szolgálati lakás lett óvoda épületté alakítva. Az épület adott volt, de berendezési tárgyak, bútorok, játékok egyáltalán nem álltak rendelkezésre.

A környező óvodák segítettek abban, hogy az általuk nem használt, de még jó állapotú bútorokkal, eszközökkel ajándékozták meg induló óvodánkat.

Településünkön jelentős a roma lakosság száma, így óvodásaink mindenkori létszámának kb. $\frac{3}{4}$ részét a roma nemzetiségi óvodások alkotják. A roma családok beilleszkedését megpróbáljuk előítélet mentesen segíteni a faluban élőkkel együtt.

Az óvoda gyermekközpontú szellemisége, és a fenntartó önkormányzat segítő támogatása hozzájárult ahhoz, hogy az itt élő gyermekek számára biztonságos életteret képezzen, elősegítve a lehető legoptimálisabb testi és szellemi fejlődést.

Az óvoda sokszínű tevékenységrendszerével, hagyományaival hozzájárul a falu harmonikus közösségének fejlődéséhez is.

A falu sajátos életviteléből eredően, (gazdálkodás, állattartás, növénytermesztés.) a gyermekek gazdag élményekhez jutnak, a természeti és társadalmi környezetből egyaránt.

Pedagógiai elvünk: érzelmi biztonságot nyújtó légkörben a másság elfogadására nevelő, élmény-gazdag mindennapok megteremtése.

A faluban élő óvodáskorú gyermekek mindegyike óvodás. A **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekek esetében, így sokkal eredményesebb lehet az iskolai alkalmasság megalapozása.

Óvodánk egy osztatlan csoporttal működik. 1984. óta folyamatosan javult az óvoda tárgyi feltételrendszere. Az épület régi ugyan, de összehatásában esztétikus, folyamatosan rendben tartott. 2010-ben létesül a tornaszoba, és megvalósul az épület felújítása. A halmozottan hátrányos kisgyermekünk száma, a mindenkori létszám közel háromnegyede. 2007. szeptember 1.-2009. június 30. között, óvodánk a Magyarorszáki Óvoda tagóvodájaként működött. 2009. július 01.-től a Kökönyösi Oktatási Központ Szakközépiskola Óvodai Intézményegységéhez tartoztunk. 2013-01-01-től Komló és Térsége Óvodáihoz tartoztunk, majd 2013. 07. 01.-től a Magyarorszáki Mikrotérség Óvodái Ligeti tagintézménye lettünk.

A **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermekekkel való foglalkozás mellett óvodánkban kiemelt jelentőséggel bír a szülőkkel, a családdal való kapcsolat. A kapcsolatrendszer kialakításának kezdeményezői mi magunk kell, hogy legyünk, különösen az etnikai családok esetében. Úgy gondoljuk, ha a szülők megtapasztalják, hogy gyermekeik szeretetben és biztonságban nevelődnek, akkor nehéz dolgunk továbbra sem lesz a partnerség tevékeny, hatékony és fejlesztő ápolásában. Ezért nagyon fontos, hogy különösen a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életének kicsit már születéstől kezdve részesei legyünk. Két éves kor körül a gyermek a szülővel együtt részt vehet különböző nyitott óvodai programokon. Így három évesen ismerősként üdvözölhetjük egymást az óvodában. Meggyőződésünk, hogy a gyermekek óvodai, majdani iskolai sikeressége, kizárólag egy szoros „gyümölcsöző” együttműködésben valósítható meg. A család és az intézmény egységében. Ugyanakkor hisszük, hogy a gyermek az óvodában, ismeretek elsajátítása, maradandó élmények, események megélése útján, hatást gyakorol a szülőre, s ezáltal a gyermekekkel együtt közösen, pozitívan alakíthatjuk a családok életvitelét, mentalitását, szokásrendszerét.

Egycsoportos óvodánk 2015. szeptember 01-től átalakul Egységes Óvoda – Bölcsődévé.

2018. szeptember 1-től óvoda- bölcsőde csoport megszűnik, önálló családi bölcsőde került kialakításra.

2019. szeptember 1-től telephelyként üzemel tovább, családi bölcsőde helyett mini bölcsőde kezdte meg működését az óvodai csoport mellett.

2.2 Alapelveink

Pedagógiai munkánk alapelveinek meghatározásakor építünk a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira és nemzeti sajátosságaira, Magyarország Alaptörvényének értékeire.

- Elsődlegesnek tartjuk a gyermekközpontúságot, a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartását oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- Szeretetteljes, befogadó óvodai légkörben biztosítjuk a gyermek életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének megfelelő fejlődését, melyben megbecsülés, bizalom, szeretet övezi.
- Hangsúlyozzuk a szabad játék kiemelkedő szerepét és ezen keresztül a gyermek egyéni sajátosságaihoz igazodó fejlesztést.
- A szülőkkel együttműködve, nevelési elveiket tiszteletben tartva, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve biztosítjuk a gyermek fejlődéséhez, neveléséhez szükséges optimális feltételeket.
- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszeré és tárgyi környezete által, az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő sokszínű tevékenységgel fejlesztjük a gyermek személyiségét, kognitív, szociális és perszonális kompetenciáit.
- Tiszteletben tartjuk a gyermek személyiségi és emberi jogait, a családi nevelés elsődlegességét.
- Óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez és a megváltozott elvárásokhoz alkalmazkodó gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Törekszünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelését támogató szemlélet, valamint az esélyegyenlőséget és hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd kialakítására.
- Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó és migráns gyermek önazonosságának megőrzését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

2.3 Gyermekképünk

- A gyermek sajátos testi-lelki szükségletekkel rendelkező szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben egyedi, fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- Érzelmileg gazdag, környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó és másokat elfogadó, együttműködő gyermek.

2.4 Pedagógusképünk

- Az óvodapedagógus magatartásában az elfogadás és a tolerancia dominál, az egyedi másfajta értékek pozitív irányú megközelítése érvényesül.
- Az óvodapedagógus konkrét, reális a gyermekek egyéni sajátosságaihoz és fejlettségéhez mért fejlődést segítő értékelést alkalmaz. Szakmai nyelvhasználata tervezőmunkájában színvonalas, a korszerű pedagógiai elemeit alkalmazza, a szóbeli közléseit kísérő metakommunikációs jelzései egyértelműek, pozitívak, megerősítik a szóbeli közlés tartalmát.
- Jellemzi őket az optimizmus, a megértő, együtt érző, elfogadó és segítőkész gyermekszerepet.
- Az óvodapedagógus elsősorú modell, példakép.
- Törekednek arra, hogy a gyermek reális énképe és önbizalma kialakulhasson.
- Az óvodapedagógus magatartásával segítik az integrációt, munkájuk során lehetőséget biztosítanak a gyermek személyiségének kibontakoztatásához, melyhez nélkülözhetetlen a rugalmasság, az önállóság, az innovatív szemlélet, a helyzetfelismerő és döntési képesség megléte.
- Az óvodapedagógus képes pedagógiai elveit, nevelési gyakorlatát egyeztetni, bevonja a dajkákat a közösségi élet megszervezésébe és az egészséges életmód szokásainak kialakításába.
- Az óvodapedagógusnak igénye van az önművelésre, a szakmai tájékozottságra, szaktudásának fejlesztésére.

3. Az óvodánk célja, feladata

Célunk:

Az óvodáskorú korú gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése, egyéniségének kibontakoztatása. Elsődlegesen a szabad játékra építve, az óvodai tevékenységeken keresztül az életkorhoz és egyéni sajátosságokhoz, valamint az eltérő fejlődési ütemhez igazodva. A családi nevelést kiegészítve biztosítani minden gyermek számára a testi, érzelmi, erkölcsi, közösségi, anyanyelvi és értelmi képességek kibontakoztatását.

Feladataink:

- Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- Az egészséges életmód iránti igény kialakítása, az egészségmegőrzés, valamint a környezettudatos magatartás szokásainak megalapozása.
- Az értelmi- és anyanyelvi képességek, készségek fejlődésének biztosítása, az életkori és egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A gyermek egyénre szabott fejlesztésének koordinálása, nyomon követése.
- A pozitív érzelmeken alapuló társas kapcsolatok kialakítása, az élmény gazdag mindennapok, közös tevékenységek biztosításával.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlődésének elősegítése, szakember irányításával történő fejlesztése (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, gyermekjóléti szolgálat, gyámhivatal).

3.1 Általános feladatok

3.1.1. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodai egészséges életmód alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása elősegíti, hogy a gyermek harmóniában éljen természeti és társadalmi környezetével.

Célunk:

A gyermek egészséges életmód iránti igényének kialakítása, testi fejlődésének elősegítése.

Feladataink:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, fejlesztése.
- A gyermek óvodába lépésekor tájékozódás egészségi állapotáról (allergiák, asztma, lázgörcs, kötelező oltások megléte).
- Egészségi állapotának figyelemmel kísérése, szükség esetén orvoshoz irányítása.
- Testi-lelki komfortérzet biztosítása, a gyermek egészségének védelme, erősítése, betegségmegelőző és egészségmegőrző szokások kialakításával.
- Egészséges környezet kialakítása, a természet szeretetére, védelmére nevelés.
- Az óvodába lépés pillanatától a gyermek megismertetése a testápolási szokások szabályaival, sorrendjével.
- Lehetőség szerint az egészséges táplálkozás biztosítása.
- A kulturált étkezési szokások kialakítása megfelelő körülmények biztosításával és személyes példaadással, szükség esetén segítségnyújtással.
- Az öltözködési szokások fokozatos kialakítása, hangsúlyozva a réteges öltözködés előnyeit.
- Harmonikus, összerendezett mozgás, és a testi képességek fejlődésének elősegítése.
- Mindennapos testnevelés biztosítása.
- A gyermek mozgásigényének lehetőleg a szabadlevegőn történő biztosítása. Testi képességeinek, edzettségének, állóképességének fejlesztése rendszeres mozgással, megfelelő eszközökkel.
- Az évszaknak és az aktuális eseményeknek megfelelően a gyermek baleset-megelőzési oktatásban való részesítése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A kialakított napirendet, életritmust elfogadja, benne otthonosan mozog.
- A testápolás körében kialakított szokásokat önállóan, felszólítás nélkül végzi.
- Személyi tisztasága, a gondos mosakodás, fésülködés, fogmosás belső igényévé vált. Önálló elvégzése készség szintjén áll.

- Kialakult esztétikus, kulturált étkezés iránti igénye. Folyadékot biztonsággal tölt, az evőeszközöket megfelelően használja.
- Ügyel az esztétikus terítésre, higiénikus étkezésre. Étkezés közben halkán beszélget, helyes, természetes testtartással ül.
- Ismeri az egészséges táplálkozás alapjait.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját rendben a helyére teszi.
- Változatos időjárási viszonyok mellett is kitartóan képes a szabadban való mozgásra, sétára.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően fejlődnek kondicionális képességei, fejlődik mozgáskoordinációja. Mozgása egyéni fejlettségéhez igazodva harmonikus, összerendezett.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Szükségletének megfelelően önállóan, helyesen használja a zsebkendőt, a WC-t, az egészségügyi szabályok betartásával.
- Megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés, figyel küllemére, a környezetében igyekszik rendet tenni. A bútorokkal, eszközökkel óvatosan bánik, vigyáz rájuk.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolai életmód megkezdésére.

3.1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért óvodáskorban jelentős szerepe van az érzelmeknek a személyiség fejlődésében. Így az érzelmek mozgósítása a megismerés, az intellektuális gazdagodás, az erkölcsi fejlődés, a viselkedés szabályozásának kulcsa. Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy a gyermeket érzelmi biztonság vegye körül.

Célunk:

Családias, derűs, kiegyensúlyozott légkörben a gyermek érzelmi biztonságának kialakítása, lelki egyensúlyának megteremtése, erkölcsi tulajdonságainak, egyéni sajátosságainak, képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a perszonális és szociális kompetenciák kialakítása.

Feladataink:

- Pozitív érzelmi hatások közvetítése a gyermek felé, már az óvodába lépés pillanatától: óvodapedagógusok, dajkák személyiségével (empátiás készség, az elfogadás készsége, az egyedi, különböző értékek elfogadása), valamint a nyugodt, meleg, befogadó, családias légkör megteremtésével a gyermek biztonságérzetének és pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatában pozitív attitűd dominanciájának megjelenése.

- Az óvodás korú gyermek nevelése annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az együttélés, egymás mellett élés során a gyermek szociális érzékenységének, én-tudatának fejlesztése, teret adva önkifejező törekvéseinek. Igény kialakítása a gyermekben kérés nélkül is egymás segítségére, a közösség tagjaival való együttérzésre. Megfelelő identitás kialakulásának, empátiás készség fejlődésének segítése.
- Lehetőség teremtése a gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítésére. Az érzelmekre épülő kapcsolatok erősítése gyermek-gyermek, gyermek felnőt között.
- Konfliktushelyzet megoldásában, érzelmi megnyilvánulásaiban a közösség által elfogadott normák dominanciájára való ösztönzés (önfegyelem, különbözőségek elfogadása, tisztelete, tolerancia, öröm, bánat, elutasítás, düh).
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű közös élményeken alapuló tevékenységek folyamatos biztosítása a gyermek számára.
- Az erkölcsi tulajdonságok, a szociális aktivitás fejlődésének elősegítése, a csoportra jellemző szokás és normarendszer megalapozása, természetes szituációkban történő kialakítása és elsajátítása a gyermekkel. Az együttélés alapvető normáinak megalapozása az udvariassági formák betartásával, gyakoroltatásával úgy, mint: köszönés, megszólítás, mások iránti tisztelet, megbecsülés.
- A gyermek nyitottságára építve a természeti és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre való rácsodálkozás képességének kialakítása, annak tiszteletére és megbecsülésére nevelés. Az életkori sajátosságoknak megfelelő személyes megtapasztalás útján lehetőség biztosítása a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, mely a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozói kommunikációjának, bánásmódjának, egymással való viselkedésmódjának modellként való megjelenése.
- Együttműködés a kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Kötődik gyermektársaihoz, az őt körülvevő felnőttekhez.
- Igényli a csoportban kialakult szokás és normarendszer alkalmazását.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Érdeklődik a felnőttek és társai iránt, türelmesen meghallgatja őket.
- Képes kezdeményezni, saját és társai feladatait elfogadni.
- Szívesen tevékenykedik társaiért.
- Kompromisszumra, kooperációra képes.
- Erkölcsi és közösségi magatartása életkorának megfelelő.
- Elfogadja a különbözőséget.
- Szeretettel fogadja a csoportba érkező új gyermekeket vagy vendégeket.
- A konfliktus helyzeteket felnőtt beavatkozása nélkül, megfelelő módon képes megoldani.
- Kialakult én-tudata, a szabad, önálló tevékenységek utáni vágya.

3.1.3. Az anyanyelvi- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. Meghatározza a gyermek személyiségének alakulását, kognitív, szociális és érzelmi fejlődését. Az anyanyelvi nevelés ezért nem tekinthető kizárólag a foglalkozásokon megvalósítandó feladatnak. Fontosnak tartjuk a 2,5-7 éves korú gyermek beszédfejlődésének, természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartását, odaforduló meghallgatását, tudásvágyának, kíváncsiságának mintaértékű kielégítését, beszédészlelési és beszédmegértési képességének fejlesztését. Programunk lehetőséget biztosít arra, hogy az óvodapedagógusok a gyermek fejlesztését napi rendszerességgel, egyéni vagy csoportos formában, bármely tevékenységbe építve megvalósíthassák. Az anyanyelvi játékok a gyermek egyéni érdeklődésére alapozva segítik verbális képességének, összefüggő, folyamatos, - grammatikailag és beszédtechnikailag helyes – beszédének, valamint aktív szókincsének fejlődését.

Az értelmi nevelés magában foglalja a 2,5 -7 éves gyermek tapasztalatainak bővítését, új ismeretek felfedeztetését, kognitív kompetenciáinak (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzel, gondolkodás) fejlesztését, problémaérzékenységének fokozását.

A megismerő képességek az óvodáskorban leginkább a játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás együttes hatására fejlődnek. A spontán, és az óvodapedagógus által szervezett és irányított tanulás egymással kölcsönhatásban fejleszti a gyermek értelmi képességeit. A minél sokoldalúbb tevékenység biztosítja az egyéni adottságok legteljesebb kibontakoztatását.

Célunk:

Kifejező beszédkészség kialakítása, mely a gyermeket képessé teszi arra, hogy kapcsolatokat teremtsen, gondolatait, tapasztalatait és érzelmeit kifejezésre juttassa a külvilág felé.

A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő spontán és tervezetten szerzett tapasztalataira, élményeire építve változatos tevékenységek által, további élményeket, tapasztalatokat szerezzen a természeti és társadalmi környezetről, váljon alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- Az óvoda dolgozóinak beszédkultúrájával történő példamutatás.
- Egyértelmű metakommunikációs jelzések alkalmazása.
- Beszélgetések során a gyermek kommunikációs készségének felmérése (beszédkedv, szókincs, beszédértés).
- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés közben a gyermek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, támogatása, helyes minta és szabályközvetítéssel.
- A gyermek nyelvhasználatának, beszédtechnikájának fejlesztése a kifejezővé válás érdekében, mint például: hangerő, hangszín, artikuláció, mimika, légzéstechnika.

- Kommunikációs készség fejlesztése, szókincsbővítés, a gyermek számára ismeretlen szavak értelmezésének segítése.
- A gyermek példamutatással történő ösztönzése mások (társak, felnőttek) meghallgatására.
- Anyanyelvi játékokkal a gyermek beszédészlelésének, auditív észlelésének, figyelmének, verbális emlékezetének fejlesztése.
- Ötéves kor után fennmaradó beszédhibák esetén a gyermek szakemberhez irányítása.
- A spontán és tervezetten szerzett tapasztalatok rendszerezése, és célirányos bővítése.
- Lehetőség biztosítása a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásra közös élmények és tevékenységek által, a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezetben.
- A gyermek meglévő ismereteire, tapasztalataira, élményeire épülő ismeretanyag tervezése.
- A képességek, rész képességek megfelelő szintű fejlettségének eléréséhez játékos tevékenységek tervszerű, differenciált szervezése. (Fontosnak tartjuk a felgyorsult fejlődési ütemű gyermek fejlődésének elősegítését, támogatását is.).
- A pedagógiai munkánk hatékonyságának elősegítése a gyermek folyamatos megfigyelésével, egyéni fejlődésének nyomon követésével, indokolt esetben szakemberhez irányításával.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermek összefüggően beszél, elbeszélése folyamatos, aktívan használja kibővült szókincsét.
- Türelemmel meghallgatja társait, és az óvodapedagógus beszédét, kérdéseit, válaszait ahhoz igazítja.
- Grammatikailag helyesen, érthetően, megfelelő hangsúllyal beszél, összetett mondatok alkotására is képes.
- Beszédét gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Tisztán ejt minden hangot.
- Képes képolvasásra, a látott képről történetet alkot.
- Bővített mondatot hibátlanul visszamond.
- Képes hangok differenciálására.
- Verset, mondókát emlékezetből felidéz.
- Az óvodás gyermek kíváncsi, nyitott, érdeklődő a környező világ befogadásában.
- A gyermek képzelete, alkotóképessége, kreativitása egyedi vonásokat mutat.
- Képes meglévő ismeretei bővítésére, rendszerezésére.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Meglévő ismereteit kreatívan, új helyzetben is alkalmazza.
- Feladatai megoldásában önálló és kitartó.
- Logikus gondolkodása, problémamegoldó képessége életkorának megfelelő.
- Különbséget tud tenni igaz és hamis állítások között.

3.2. Speciális feladatok – kiemelt figyelmet igénylő gyermek nevelése

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 72§ (2) bekezdése értelmében „a szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot.”

Speciális feladataink a kiemelt figyelmet igénylő (a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a kiemelten tehetséges, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű) gyermekre irányulnak. Alapelvünk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermek élete teljes értékű legyen.

3.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A különleges bánásmódot igénylő gyermek csoportjába a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és a kiemelten tehetséges gyermek tartozik.

3.2.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Pedagógiai programunkat a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet SNI gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján dolgoztuk át.

A sajátos nevelési igényű gyermek életkori sajátosságai a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által módosulnak. Képességei részlegesen vagy teljesen kiesnek, ennek következményeként fejleszthetősége is eltérő ütemű. Ezért a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálás, speciális eljárások alkalmazása, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazása szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges.

Alapelvünk:

- Óvodánk nevelőtestületének, teljes alkalmazotti körének és partnereinek részvételével teremtjük meg a szeretetteljes óvodai légkört, melyben a gyermeket elfogadás, megbecsülés és szeretet övezi.

- Nyugodt, családi, biztonságot nyújtó légkört teremtünk a neveléshez, fejlesztéshez.
- A különbözőség elfogadásában és elfogadtatásában az óvoda dolgozói példát mutatnak a szülőknek és a gyermekeknek egyaránt.
- A gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartása mellett végezzük nevelő, személyiségfejlesztő tevékenységünket az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A gyermek iránti elvárást meghatározza sajátos nevelési igényének jellege, súlyossága.
- Nevelőmunkánk folyamatában prioritást élvez az óvodapedagógusok és a dajkák toleráns és elfogadó magatartása, az egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítésének érvényesülése.
- A megértő, együtt-érző, elfogadó és segítőkész gyermekszerepet a nevelés-fejlesztés minden területén jellemző az óvoda dolgozóinak emberi attitűdjére.
- Az óvodapedagógusok önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel folyamatosan törekszenek szakmai tudásuk elmélyítésére és megújítására, a gyermek fejlesztése érdekében.
- Egységes, közösen kialakított értékrend és normarendszer szellemében végezzük pedagógiai munkánkat.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését elősegítő, különbözőségét elfogadó környezet megteremtése.
- Fejlődjön a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatai, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek annak függvényében, hogy az egyes fogyatékosági típusok más-más területen kapnak nagyobb hangsúlyt.
- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangjának biztosítása.
- A fejlesztés a megfelelő területeken valósuljon meg.
- Az elvárások igazodjanak a fejlődés lehetséges és valóságos üteméhez.
- A fejlesztő célú programok váljanak a napi nevelő-fejlesztő tevékenység tartalmi részévé.

A nevelés általános feladatai:

- A sajátos nevelési igényű kisgyermek terhelhetőségének meghatározása biológiai, fiziológiai állapotának ismeretében, ehhez igazítva a gyermek iránti elvárást, a sajátos nevelési igény jellege és mértéke alapján.
- A sajátos nevelési igényű gyermek bármely területen jelentkező kiemelkedő teljesítményének felismerése és gondozása, fejlesztése, a kompenzációs lehetőségek bővítése a gyermeki személyiség minél több szférájának bevonásával.
- Az értelmi és érzékszervi sérülés mellett megjelenő másodlagos tünetek, a viselkedésben megjelenő problémák, személyiségbeli erősségek és éretlenségek feltérképezése.
- A gyermek speciális sajátosságaihoz igazodó rugalmas napirend és szervezeti keretek kialakítása.

- Egyéni bánásmód alkalmazása, kiemelten a gondozási feladatokban, a megfelelő egészségügyi és higiénés szokások elsajátítása.
- Társas szükségletek kielégítése, a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés segítése.
- Bizalom kiépítése, erősítése a gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatában.
- A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű gyermeknél kialakítani az alkalmazkodó képességet, az akaraterőt, az önállóságra törekvést és az együttműködést.
- A nevelési célok megvalósításához biztosítani, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
- Tevékenységorientált és a gyermek spontaneitásából kiinduló fejlesztés megvalósítása, mely az óvodapedagógus kompetenciájának megfelelően differenciálási szintekre és képességfajtákra irányuló fejlesztést jelent, a segítő szakember útmutatása alapján.
- A fejlesztés rövid és középtávú céljait minden esetben az egyéni fejlesztési tervben meghatározni, a segítő szakember általi pszichológiai képességmérés, állapotmérés, a fejlettségi szint és a szociális adaptáció követése alapján, speciális módszerek és eszközök használatával.
- A speciális segédeszköz, elfogadtatása, használatuk megtanítása és azok következetes használata a nevelésben.
- Az óvodai környezet szükség szerinti speciális átalakítása, a speciális módszerek alkalmazásához képzett szakember igénybevétele, vagy annak irányításai alapján történő nevelés, fejlesztés.
- Érzelmileg elfogadó partneri szerep betöltése a családok irányba.
- A gyermekkel foglalkozó óvodapedagógusok továbbképzése, önképzése, folyamatosan konzultálva a segítő szakemberekkel.
- Tartalmi kapcsolatrendszer kialakítása és működtetése a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelően.

Az óvodai nevelésben megjelenhető sajátos nevelési igények

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Óvodánk kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányai leküzdéséhez. Az integrált nevelésben részt vevő sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelését a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó gyógypedagógus, terapeuta segíti.

Az óvodapedagógus feladatai az együttműködés során

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.
- A pedagógiai diagnózisban lévő javaslatokat beépíti az óvodai tevékenységekbe.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, eljárásait, módszereit ahhoz igazítja, egy-egy probléma megoldásához alternatívákat keres.
- Együttműködik a különböző szakemberekkel

A gyógypedagógus feladatai az együttműködés során

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, az óvodai tevékenységek adaptációját, felkészíti az óvodapedagógusokat.
- Folyamatos tanácsadást biztosít, figyelembe véve az óvodapedagógusok tapasztalatait, észrevételeit
- Javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek alkalmazására, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segítséget nyújt a speciális eszközök kiválasztásában.
- Részt vesz a befogadó közösség felkészítésében.
- Kapcsolatot tart a szülővel.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

Mozgásszervi problémák okai lehetnek: születési, fejlődési rendellenességek, valamint betegségből, balesetből eredő következmény.

Ennek következtében megváltozik:

- a mozgásos tapasztalatszerzés
- a mozgás végrehajtása
- valamint a szocializáció.

Halmozottan sérült gyermek fejlesztése a mozgáskorlátozottak és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai, egyénre szabott módszer kombinációival történik.

Kiemelt feladat:

- Speciális, egyénre szabott eszközök beszerzése, kipróbálása, megtanítása, ezáltal a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Életkornak és állapotnak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.
- Elsajátított mozgásminták rögzítése, szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása.
- A gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás és élettér biztosítása, szem előtt tartva az önállóságra nevelést.
- Kognitív funkciók fejlesztése.
- A mozgásnevelés a teljes napirend egészét átszövő feladat.

Fejlesztési területek:

- Mozgásfejlesztés: életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgásfunkciók segítése, hely- és helyzetváltoztatás és manipuláció javítása a nagy- és finommozgások fejlesztésével. Önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő eszközök használata.
- Önellátás fejlesztése: meglévő funkciók és a család igényeihez alkalmazkodó, életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. Szükség esetén egészségüggyel való kapcsolattartás (inkontinencia).

- **Játéktevékenység:** játékhoz használt tér alakítása, játéktevékenység egészének vagy részeinek adaptálása. Aktív szerep, részvétel biztosítása.
- **Nyelvi fejlesztés:** a gyermek bevonása nyelvi és kommunikációs képességeket fejlesztő tevékenységekbe a társult beszédzavarok, kommunikációs problémák tükrében (szegényes szókincs, kognitív funkciók érintettsége folytán akadályozott vers, mondóka tanulás, nonverbális kommunikáció zavarai, légzésproblémák, beszédképtelenség). Szükség esetén logopédussal való együttműködés.
- **Éneklés, zenei nevelés:** mozgásfejlődés elősegítése (pl. ellazulás) társas cselekvés biztosítása, ritmus- és tempóérzékelés fejlesztése. Szükség esetén speciális testhelyzetek felvétele, adaptált eszközök (hangszerek) használata.
- **Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:** kézfunkciót, manipulatív tevékenységek segítségét célzó testhelyzetek megtalálása, kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése a finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése érdekében.

Látássérült gyermek

Látássérült gyermek, akinek látásteljesítménye az ép látáshoz viszonyítva 0-33% közötti, illetve az a gyermek, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10, teljes szélességében 20°.

A látássérült gyermek esetében kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek gyakoroltatásával a hallás, tapintás, szaglás, íz érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség fejlesztésére.

A gyengénlátó gyermek főleg látás útján tájékozódik a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudja használni látását.

A gondolkodás és a beszéd fejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Megjelenési formái:

- vakság
- aliglátás
- gyengénlátás.

Kiemelt feladat:

- Közös játékban való részvétel segítése, feltételeinek megteremtése.
- Közösséghez való alkalmazkodás kialakítása.
- A helyes viselkedési formák megtanítása, gyakoroltatása.
- Segíteni a közösség előtti bátor szereplést.
- A tárgyak és helyük megismertetése.
- A rendszeretet, a higiéné – különösen a szem és kéz tisztántartására nevelés.
- Fizikai terhelhetőség korlátainak ismerete.
- Önkiszolgálás terén életkora és sérültségének mértéke szerinti önállóság kialakítása.
- Környezetének valóság-hű megismerése, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz és széleskörű érzékeltetéshez kötötten, tapintható jelzések alkalmazásával valósítható meg.

- Aliglátó gyermek adottságai szerint vagy a tapintó-halló, vagy a látó-halló (tapintó) életmódra alkalmas.
- Látásnevelés (a látásmaradvány használatának megtanítása a távoli és közeli környezetben).
- A nagymozgás fejlesztése (térbeli tájékozódás a látás felhasználásával, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság).
- A finommozgás fejlesztése (kézügyesség fejlesztés, írás előkészítés).
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése.
- Zenei nevelés, mely fejleszti a hallást és a mozgást.
- Érzékelés egyéb területeinek fejlesztése: auditív figyelem, tapintás által szerzett információkkal tárgyak tulajdonságainak megismerése.

Hallássérült gyermek

A hallássérült gyermeknél hallásvesztés a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, melynek következtében a beszéd hallás útján történő megértésére részben, vagy teljesen képtelen.

A halláskárosodás miatt a beszéd érthető ejtése teljesen elmarad, vagy meg sem közelíti a hallók teljesítményét. Ezért korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, ami a gyermek egész személyiségét megváltoztathatja.

Kiemelt feladat:

- A nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése (a korai fejlesztésre építve).

Súlyos fokban hallássérült – siket gyermek

Kiemelt feladat:

- A nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és beszédértés fejlesztése.
- A hangos beszéd aktív használatának építése.
- A grafomotoros készségfejlesztés.
- Aktív nyelvhasználat építése (beszédértés, szájról olvasási készség fejlesztése, érthető kiejtésre nevelés, grafikus megerősítés).

Kevésbé súlyos- vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló gyermek

Az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálásra képes. Beszédfejlődése késve, általában spontán, esetenként azonban csak speciális segítséggel indítható meg.

Kiemelt feladat:

- A nyelvi kommunikáció megindítása és fejlesztése.
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése.
- A beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése.
- A beszédérthetőség folyamatos javítása.

- A nyelvi kommunikáció szituatív alkalmazása.
- A családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült gyermek (cochlea implantált)

Egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejleszthetőségük függ a műtét időpontjától, a család együttműködésétől.

Kiemelt feladat:

- Beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazása.
- Intellektushoz, esetleges pszichés fejlődési zavarhoz alkalmazkodó pedagógiai megsegítés.
- Audiológiai gondozás.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek személyiségfejlődési zavara, akadályozottsága, az idegrendszer enyhe, különféle eredetű, öröklött vagy korai életkorban szerzett sérülésével és/vagy funkciózavarával függ össze. Integrált nevelése nagyban segíti fejlődését, folyamatos gyógypedagógiai megsegítéséről gondoskodni kell.

Kiemelt feladat:

- Kommunikációs képességek fejlesztése élmények, tapasztalatok által.
- Társakkal való együttműködés, a szocializáció elősegítése.
- Ép funkciókra épülő pedagógiai fejlesztés.

Középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A sérülés általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül a születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. Jellemző a bizonytalan mozgás, ügyetlen manipuláció, kialakulatlan szobatisztaság, a gyenge beszédértés, sok esetben a kommunikáció súlyos akadályozottsága. Fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazzuk, kellő időt és alkalmat biztosítva.

Kiemelt feladat:

- Alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése.
- Minimális kontaktus, kooperációs készség kialakítása.
- Utánzás, a gesztusokkal kísért verbális közléseken alapuló fejlesztés.
- Nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése, az egyéni szükségletekhez igazodó, szóbeli kommunikációt kiegészítő, helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával.
- Beszédindítás, beszédmegértés fejlesztése, szókincs bővítés.

- Szobatisztaság, alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása.
- Adekvát játékhasználat elsajátítása, kognitív funkciók fejlesztése.
- Érdeklődés felkeltése, fenntartása a társas szükségletek iránt.

Beszéd fogyatékos gyermek

A beszéd fogyatékoság esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű, vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, az életkortól eltérő.

Kiemelt feladat:

- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.
- Értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása.
- Társuló magatartási problémák pedagógiai megsegítése.
- Nyelvi játékok alkalmazása a beszédszervi gyengeség kiküszöbölése, a beszédhangok tiszta ejtésének elősegítése érdekében.
- Beszédértés, beszédészlelés fejlesztése, szókincs bővítés, szóbeli kifejezőképesség javítása.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok jellegzetessége a társas viselkedés, a kölcsönösséget igénylő kommunikáció és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, mely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Kiemelt feladat:

- Kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia.
- A fejlesztésben a természetes élethelyzetek kihasználása.
- Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használatát is elváró, egyénileg motiváló, speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó fejlesztés.
- Speciális eszközök, módszerek alkalmazása egyéni fejlesztési helyzetekben.
- Az óvodai környezet megfelelő kialakítása.
- Folyamatos, szoros együttműködés a segítő szakemberrel.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Különböző súlyosságú és komplexitású (az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő) részképesség zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemző.

Kiemelt feladat:

- Fejlődési rendellenességükből fakadó viselkedés tolerálása, problémás helyzetek kerülése (várakozási idő, váratlan zajok).
- Viszonylagos állandóság, stabilitás biztosítása a napirendben, a tevékenységek szervezésében.
- Gyakori, erőteljes pozitív megerősítések alkalmazása, sikerteljesítmények megerősítése.
- Szociális képességek erősítése, társas kapcsolatok alakításának elősegítése.
- A fejlesztés szakmai teamben és a szülő aktív bevonásával történik.

3.2.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Kiemelt feladat:

- Lehetőség szerint a csoportba egy BTM-es gyermek kerül.
- Elegendő mozgás biztosítása, szabályok, határok pontos meghúzása, betartása.
- Rövid, egyszerre csak egy utasítás adása.
- Állandó és azonnali pozitív megerősítés a viselkedésben beállt pozitív változások esetén.
- Annak a területnek, képességnek, érdeklődési körnek a felhasználása a fejlesztésben, amelyen kiemelkedő képességet, érdeklődést mutat.
- Differenciálás, egyéni bánásmód fokozott alkalmazása a szervezési feladatok, az eszközök kiválasztása, a feladatszervezés és az egyéni értékelés során.
- Kiegészítő terápiák (mozgásterápia, pszichológus, zeneterapeuta stb.) alkalmazása segítő szakember bevonásával.
- Családdal való szoros együttműködés.

3.2.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetség olyan tulajdonság, diszpozíció – vagyis különböző hajlamosító tényezők összessége –, amely gyermekkorban a kiemelkedő ismeretszerzést, felnőtt korban pedig a kiemelkedő alkotótevékenységet teszi lehetővé. Átlag fölötti általános vagy speciális képesség, amely magas fokú kreativitással párosul, s megfelelő környezetben átlagost messze túlhaladó teljesítmény létrehozására teszi alkalmassá az egyént.

Megnyilvánulhat mozgásban, szociális képességekben, művészeti adottságokban vagy átlagon felüli intellektusban. Gyakori, hogy ezek a tehetségformák együttesen lépnek fel, de van olyan rendkívül tehetséges gyermek is, aki csak egy területen tűnik ki.

Korai gyermekkorban a tehetségre irányuló hajlamnak a jegyeit lehet felfedezni. Figyelemfelkeltő lehet, ha a gyermek a korosztályához képest feltűnően másként, rendkívül szigorú logikával kérdez. Lényegi kérdéseket tesz fel, nem elégszik meg túl egyszerű válaszokkal, hanem tovább kérdez mindaddig, amíg pontosan meg nem tudja azt, amire kíváncsi.

A tehetséges gyermek általában tele van energiával, nem fárad ki könnyen, sokkal hosszabb ideig tud foglalkozni egy dologgal, mint ahogy az, az adott életkorban elvárható lenne tőle. Az őket különösen érdeklő dolgokra koncentrálnak, feladattudata erős; s egyidejűleg más dolgokkal is tud foglalkozni.

Célunk:

Ablakokat nyitni a tehetséges gyermek előtt a világra, ráébreszteni arra, hogy mennyi érdekes dolog van, amivel foglalkozhat, mindeközben biztosítani az érzelmi egyensúlyt, hiszen a tehetséges gyermek is elsősorban gyermek.

Feladataink:

- Az óvodapedagógus magatartásával és pszichikai odafordulásával legyen kész a tehetséges gyermek különleges fejlődési szükségleteinek kielégítésére.
- Megtalálni azt az utat, módszert, ami adott gyermek esetében a leginkább alkalmas képességeinek fejlesztésére, érdeklődésének megfelelő ismereteinek bővítésére.
- Kíváncsiság fejlesztése, játékos, cselevéses tanulási környezet biztosítása, motiváció megőrzése.
- Megfelelő érzelmi fejlődés biztosítása, esetleges fejlődési zavarok kiköszöbölése.
- Az esetleges hiányterületek kompenzálása.
- Együttműködés a családdal a gyermek kiegyensúlyozott fejlődésével kapcsolatosan.

3.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A hátrányos helyzetű gyermekek nevelését:

- 2011. CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. XXXI. törvény a gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2013. évi XXVII. törvény a szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról rendelet határozza meg.

A hátrányos helyzetű gyermek, a halmozottan hátrányos helyzetű és az elhanyagolt gyermek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést, odafordulást igényel.

Célunk:

A szociálisan hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek egyéni sajátosságaira alapozott, megfelelő ütemű folyamatos integráló közegben történő nevelése, beilleszkedésének biztosítása, az esélyegyenlőséget segítő támogatás megteremtése. A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása a gyermeki jogok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés megteremtésével.

Feladataink:

- Összetartó, a gyermeki szükségleteket értő és felismerő, szegregáció mentes pedagógiai szemlélet kialakítása.
- A családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai élet szokás és normarendszeréhez.
- Az elmaradás területének és mértékének megállapítása.
- A szülői szerep és felelősség elsődlegességének kiemelése, erősítése a gyermek egészséges személyiségfejlődése érdekében.
- Spontán tanulási, ismeretszerzési lehetőségek megteremtése, élmények, minták, tevékenységek által.
- Az egyéni különbségek figyelembe vételével differenciált nevelés, fejlesztés.
- Az egészséges személyiség fejlődés érdekében a negatív hatások feldolgozásának segítése.
- Szükség esetén külső szakemberek bevonása;
- A szülőkkel történő együttműködés a családi szükségletekhez igazodó támogatási lehetőségekkel kapcsolatos információk biztosítása.

3.2.3. Gyermekvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelem szerves részét képezi nevelő munkánknak. A gyermeket minden esetben szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermekvédelem komplex tevékenységrendszer, melyet a gyermeki szükségletek és jogok minél maradéktalanabb érvényesíthetősége érdekében alakítunk ki, problémamegelőző- és kezelő céllal. Arra hivatott, hogy megelőzze, elhárítsa, enyhítse azokat az ártó környezeti tényezőket, amelyek gátol(hat)ják a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését.

Két nagy területe: - a preventív, illetve

- a problémakezelő gyermekvédelem.

A preventív gyermekvédelem differenciált nevelőmunkát, a rászorultságnak megfelelő szociális gondoskodást, valamint a gyermek érdekében a szülő támogatását, tájékoztatását foglalja magába.

Az óvodás korú gyermek számára az óvoda az egyik legfontosabb társadalmi intézmény, amely az általános gyermek- és ifjúságvédelmet ellátja.

Az óvoda pedagógiai véleményével hozzájárulhat a különböző családi problémák törvényes rendezéséhez, különösen:

- gyermek elhelyezési perekben
- szülői felügyeleti jogosultság szabályozásában

- a gyermek és a szülő kapcsolattartásának szabályozásában
- családlátogatások során környezettanulmány készítésében.

Óvodánk intézményegységként gyermekvédelmi felelőssel rendelkezik, akik gyermekvédelmi csapatot alkotnak. Közös munkaterv alapján dolgoznak együtt.

Célunk:

Óvodánkban megkülönböztetés nélküli, valamely okból veszélyeztetett vagy hátrányos helyzetben lévő illetve tanulási és magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermek érezze jól magát a társai között, önmagához képest a lehető legjobban fejlődjön.

Feladataink:

- A veszélyeztető okok felderítése, pedagógiai eszközök segítségével a káros hatások megelőzésére való törekvés, szükség esetén szakemberhez, szakszolgálatokhoz fordulás.
- A gyermeki jogok védelme, az esélyegyenlőség megteremtése.

Az óvodavezető feladatai

- Az óvoda belső szabályzataiban meghatározza az intézmény gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait.
- A gyermek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.
- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- Gyermekbalesetek megelőzése, az ezzel kapcsolatos ügyek intézése.
- Egészségügyi vizsgálatok megszervezése.
- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátására felelősök megbízása.
- Az intézményi szintű gyermekvédelmi csapat munkájának segítése, működésének biztosítása.
- Kapcsolattartás a speciális gyermek- és ifjúságvédelmi intézményrendszerrel.
- Az ötödik életévét betöltött gyermek óvodába kerülésének nyomon követése.
- A gyermekkel kapcsolatos adatok védelme.
- Szükség esetén hatósági intézkedés kezdeményezése.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának betartása és betartatása.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Megkülönböztetés nélküli gondoskodás a gyermekről, fokozott odafigyelés, a problémák felismerése.
- A gyermek helyzetének felismerése.
- Szakértelmük és tapasztalatuk által a gyermek sikeres óvodai beilleszkedésének elősegítése, a meglévő képességek kibontakoztatása, fejlesztése, a hátrányok csökkentése.
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos célok és feladatok megvalósításában aktív részvétel, jelzések fogadása, okok feltárása, kezelése, felzárkóztatás módjának, menetének meghatározása.

- Szükség esetén adatszolgáltatás az óvodavezetőnek, gyermekvédelmi felelősnek, szakszolgálat munkatársainak, bíróságnak, ügyészségnek, rendőrségnek.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- Az intézményben folyó nevelési munka aktív részeseként segíti az óvodapedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját.
- Gyermek kiszűrése gyermekvédelmi szempontok alapján:
 - halmozottan hátrányos helyzetű gyermek
 - hátrányos helyzetű gyermek
 - veszélyeztetett gyermek
 - tartósan beteg gyermek
 - sajátos nevelési igényű gyermek
 - beilleszkedési, tanulási, illetve magatartási nehézségekkel küzdő gyermek
- A gyermek problémáinak megoldására, hátrányainak kompenzálására a csoportos óvodapedagógus bevonásával terv készítése, annak közös végrehajtása.
- A gyermekétkeztetési támogatás igénybevételéhez szükséges nyilatkozatok kitöltetése a szülőkkel. Az ehhez kapcsolódó igazolások, határozatok bekérése, érvényességük ellenőrzése.
- Dokumentáció készítése csoportonként a kedvezményesen étkező gyermekekről, a jogcímekről, ezek érvényességének folyamatos nyomon követése.
- Az önkormányzat által biztosított étkezési támogatások elosztása a rászoruló családok között. Az ehhez kapcsolódó kérvények kitöltetése, dokumentáció vezetése.
- Mulasztási napló és igazolások ellenőrzése, igazolatlan mulasztások figyelemmel kísérése, jelzések a törvényesség betartásával.
- A beiskolázással kapcsolatos teendők segítése.
- Kapcsolatot tart együttműködik a speciális gyermek- és ifjúságvédelmi rendszer intézményeivel, szakembereivel:
 - gyermekorvos,
 - védőnő
 - szakszolgálatok
 - Gyermekjóléti Szolgálat
- Rendszeres tájékoztatást nyújt a családok számára adható pénzbeli és természetbeni ellátások formáiról.

3.2.4. Óvodai integrációs program

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető

készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül hatékonyan fejleszthetőek.

A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat. A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek, okozta feszültség és az otthoni környezet hiányosságai.

Tudatos pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások, szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkal való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai integrációs program jellemzői

Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvodai munkában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvényt.

Az óvodai IPR egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat fókuszába állítani. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja.

Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Kiemelt területek

Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása, a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Integrációt elősegítő csoportalakítás, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.

Nevelőtestület együttműködése: rendszeres, team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis).
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia –vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások szervezése; rendezvények látogatása)
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában)

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képesség gondozással kapcsolatos tanácsadás)
- Szakmai szolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat illetve civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés)

Óvoda-iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának

megelőzése, megoldási késztetés, monotónia túrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)

- Iskolaválasztás (a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás) támogatása
- Az érintett iskolákkal közös óvoda – iskola átmenetet segítő program kidolgozása (DIFER mérés 4 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, András napi bál, Luca nap, pünkösdi királyválasztás, anyák napja, kisebbségi ünnepek stb.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Intézményi önértékelés, eredményesség

- Intézményi önértékelés készítése
- Eredményesség (indikátorok teljesülése: beóvodáztatási arány, hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése) mérése.

3.3. Részfeladatok óvodánként

3.3.1. Környezettudatos magatartás megalapozása

Az óvoda pedagógiai küldetésében, szellemiségében hangsúlyosan jelen van a környezettudatosságra, a fenntarthatóságra nevelés, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások a mindennapok pedagógiai megoldásaiban prioritást élveznek. A célok, feladatok megfogalmazásában természet és környezetvédelmi szempontból kiemelt szerepet kapnak a helyi adottságok, sajátosságok, hagyományok és értékek, a fenntarthatóságot elősegítő megoldások keresése, az eddigi tevékenységek tudatosabb, más szempontok szerinti csoportosítása. A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített, fejlődést elősegítő, innovatív tevékenységek kerülnek megvalósításra. A gyermekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó, differenciált bánásmód elve alapján működő tanulási folyamat megalapozásával, a felfedezéssel tanulás, a problémamegoldás, az élményközpontú tanulási helyzetek megteremtésével valósul meg.

Célunk:

A fenntarthatóság, a környezettudatos magatartás formálása, alapozása, alakítása, a természeti és épített környezet megóvása, értékeinek felfedezése és megbecsülése iránti igény, illetve egyéni képességek és magatartás kialakítása, fejlesztése és fenntartása a gyermekben, megtapasztalható élmények, életkorának megfelelő ismeretek biztosításával.

Feladataink:

- Az óvoda felnőtt közösségének életmódjával, értékrendjével pozitív példa adása a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra és az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.
- A környezettudatos magatartás szellemiségének megvalósítása a szülőkkel való szoros együttműködéssel
- A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában a környezeti nevelés elveinek, tartalmi jellemzőinek megjelenítése.
- A gyermek nevelése, egyéni kognitív és értelmi képességeinek tevékenység orientált módszerekkel történő fejlesztése, a fenntarthatóság előtérbe helyezésével.
- Óvodánk pedagógiai gyakorlatában a természet és környezetvédelmi feladatok a helyi adottságoknak megfelelő alakítása (fák, növények ápolása, védelme, madárvédelem, hulladékkezelés és felhasználás, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, lakóhely-lakókörnyezet megismerése a természeti és épített környezet védelme stb.).
- Az óvodában élő hagyományok ápolása a családok bevonásával pl.: rendezvények szervezése az egészséges életmód, környezettudatos magatartás jegyében.
- Zöld jeles napok, természeti ünnepek kiválasztásakor a környezeti adottságok, helyi sajátosságok dominanciájának előtérbe helyezése a közvetlen

tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása érdekében (pl. Víz Világnapja – tóparton pl. Orfű, Sikonda, Madarak és Fák Napja - erdei kirándulás, Állatok Világnapja - állatkert, terrárium, állatvédő egyesület stb.).

- Növények, állatok védelmének és gondozásuk fontosságának tudatosítása.
- A „természet - és ember kapcsolatrendszer” sokféleségének megismertetése.
- Közvetlen élmény-és tapasztalatszerzés a természeti és tárgyi környezetről, a vizsgálódás és a megfigyelés élményének átélése, és az ehhez szükséges eszközök biztosítása.
- Szabadban történő rendszeres mozgás lehetőségének biztosítása, környezetbarát anyagból készült udvari játékokkal, megfelelő tér kialakítása.
- A takarékoság fontosságának tudatosítása a gyermekben (vízcsapok elzárásának szerepe, rontott papírlapok felhasználási lehetőségei).
- A csoportszobák berendezésében egyedi arculat, növény illetve természetsarok, természetes anyagból készült berendezési tárgyak dominanciájának előtérbe helyezése.

A tevékenység tartalma:

- Természeti és tárgyi környezet megismerése, értékeinek megóvása.
- Szelektív hulladékgyűjtés figyelemmel kísérése a faluban.
- Kampány jellegű hulladékgyűjtés (papír) a családok bevonásával.
- Egészséges életmód szokásainak megalapozása: hetente rendszeres zöldség és gyümölcs fogyasztás a szülők közreműködésével.
- Közreműködés az óvoda udvarának évszakonkénti rendben tartásában - levelek, faágak összegyűjtése, gereblyézés, söprés.
- Növények ültetése, védelme, gondozása megfelelő eszközök, szerszámok alkalmazása az óvoda udvarán.
- Szobanövények ültetése gondozása, palántanevelés a csoportszobában..
- Gyógynövények gondozása, gyűjtése, szárítása, felhasználása.
- Madarak megfigyelése, téli etetése, gondozása –itatók elhelyezése.
- Állatok megfigyelése, gondozása (lehetőség szerint), megóvása.
- Tapasztalatszerző séták, kirándulások vízparton, erdőben, ismerkedés azok domborzati viszonyaival, növény és állatvilágával, épített értékeivel, esetenként a családok bevonásával is.
- Állatok, növények megfigyelése szenzitív játékon, cselekvéses tanulás módszerének alkalmazásán keresztül, a szükséges eszközök alkalmazásával.
- Zöld jeles napok, természeti ünnepek: Állatok Világnapja, Víz Világnapja, Madarak és Fák Napja.
- A rendszeres mozgás - elsősorban szabadban történő- megszerettetése, igényének kialakítása, kooperatív mozgásos játékok lehetőségének biztosítása.
- A vízzel, és más energiákkal való takarékoság fontosságának megismertetése, felnőttek példamutatásán keresztül, szokások kialakítása (vízcsapok elzárásának szerepe, esővíz gyűjtése és felhasználása öntözésre, rontott papírlapok felhasználási lehetőségei).

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt.
- Részt vesz a gyümölcsök, zöldségek felhasználásában: tisztításban,
- Ismeri az óvoda fáit, növényeit.
- Részt vesz a növények ültetésében, gondozásában, palántanevelésben az ehhez szükséges eszközöket megfelelően használja.
- Ismeri a környezetében előforduló gyógynövényeket, részt vesz gondozásukban, gyűjtésükben, felhasználásukban.
- Ismeri a környezetében élő állatokat, részt vesz gondozásukban.
- Részt vesz a gyomok eltávolításában,
- Ismeri a leggyakrabban előforduló költöző madarakat.
- Ismeri, óvja és gondozza az óvoda kertjében előforduló madarakat.
- Szívesen vesz részt kiránduláson, sétán a természetben,
- Szívesen figyel meg növényeket, állatokat, természeti jelenségeket, szükség szerint alkalmazza az ehhez felhasználható eszközöket.
- Felfedezi a természeti és tárgyi környezet szépségeit, értékeit, megóvásának lehetőségeit, erősödik a szülőföldhöz való kötődése, hazaszeretete.
- Szívesen vesz részt társaival (akár munka jellegű) tevékenységben a környezet megóvása érdekében.
- Szívesen vesz részt rendszeres mozgásos játékban a szabad levegőn.
- Ismeri az épített és természeti környezetben való magatartási normákat, igyekszik ezeknek megfelelni, képes önálló véleményalkotásra, döntési képessége fejlődik a környezet alakításában.
- A felnőttek példája nyomán képes elsajátítani a takarékoság szempontjából fontos szokásokat.

3.3.2 Részképesség zavarok – prevenció és a fejlődés segítése

Az óvodai nevelés egyik elérendő célja, hogy a gyermekek alkalmassá váljanak az iskolai életmódra, s az ehhez szükséges képességeik megfelelő szinten kialakuljanak, betöltse hátránycsökkentő szerepét oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelés befogadó szemlélete és az eltérő fejlődési ütemű gyermekek óvodai nevelése szükségessé teszi, hogy részfeladatként megjelenjen óvodai nevelésünkben a részképesség zavarok prevenciója és annak kompenzálása. .

Részképesség gyengeség/zavar fogalma

A különböző képességek (beszéd, motoros, kognitív, írás-olvasás stb.) megfelelő működéséhez, az azokat összetevő részképességek megfelelő fejlődésére van szükség. Ha a gyermekek bármely képességének fejlődésében elmaradás, zavar tapasztalható, azt a fejlesztőpedagógia tünetként értelmezi, s annak okát, a képességet alkotó részképesség zavarában keresi. A kiegyensúlyozott, harmonikus és megfelelő ütemű képességfejlődéshez tehát elengedhetetlen az adott képességeket alkotó részképességek működésének ismerete, zavaruk felismerése.

Célunk:

A 2,5-7 éves gyermek fejlődési menetében mutatkozó eltérések minél korai felismerése, és az ahhoz alkalmazkodó segítség – prevenció és kompenzáció – megteremtése annak érdekében, hogy minél jobban elősegítsük a részképesség gyengeséggel vagy zavarral küzdő gyermekek optimális fejlődését, a hátrányok leküzdését.

Feladataink:

- Az óvodába kerülő gyermek anamnézisének felvételével és a fejlődés nyomon követésével az eltérések mihamarabbi feltérképezése, megismerése az óvodapedagógus kompetenciáinak határain belül.
- A felismert zavarok óvodai kereten belüli fejlesztésének megítélése, ha szükséges segítő szakember bevonása.
- Az óvodapedagógusok munkájának egymás közötti segítése a részképesség gyengeséggel vagy zavarral küzdő gyermekek megfelelő nevelése és fejlődésük elősegítése érdekében.
- A megfelelő képzettséggel rendelkező óvodapedagógusok szakmai segítségnyújtásának biztosítása az egyenlő hozzáférés és az esélyegyenlőség megteremtésének szellemében.
- A családdal való szoros együttműködés megteremtése, a fejlődésben való segítségnyújtás összehangolása.
- Kapcsolattartás a gyermek fejlődését segítő szakszolgálatokkal.

3.3.3 Nemzetiségi Óvodai nevelés

Nemzetiségi oktatás feladatai

Az nemzetiségi nevelést a szülők aláírásukkal igazolt igénye alapján szervezzük. Tervezés és gyakorlati munka során figyelembe vesszük a nemzetiségi óvodai nevelésnek az irányelveit.

E körbe tartozó feladataink megfogalmazását a segítőszándék, a nevelő-oktató munkára való tudatos felkészülés és a gyakorlati megvalósítás elveinek tisztázása motiválja. Alapját az évek során szerzett tapasztalataink képezik.

A nemzetiségi származású gyermekeink és szüleik nagyon érzékenyek származásukra. Problémáik legfőbb okát is erre vezetik vissza. Nem szívesen nyilatkoznak hovatartozásukról és nehéz a szülőt bevonni a szülői érdekképviselőbe. Ennek tudható be, hogy már kevesen beszélnek anyanyelvüket, nem ápolják hagyományaikat, identitástudatuk megingott.

E nézet megváltoztatása csak hosszú folyamat eredménye lehet, melynek "csak egyik" színtere az óvoda. Feladataink megoldása nagy szeretetet, tapintatot, empátiát igényel és az egyéni bánásmód alkalmazását. Mindezt az óvodáinkban dolgozók tudják, vállalják.

Óvodai programunk megfelelő motivációs bázist jelent a gazdag tevékenységkultúrával, nagy önállósággal, gyakorlatias ismeretekkel rendelkező nemzetiségi származású gyermekeink számára.

Az előítéletek leküzdése érdekében nemzetiségi származású gyermekeinknek folyamatosan lehetőséget biztosítunk arra, hogy bebizonyíthassák önmaguk és környezetük számára is, hogy lehet, hogy mások, de nem tehetségtelenebbek társaiknál. Óvodáink légkörükkel, nevelési rendszerükkel ehhez szeretnének segítséget nyújtani.

Célunk:

- Hagyományaik, kultúrájuk megismertetése, ápolása, kultúrája iránti pozitív érzelmi viszony kialakítása.

Feladatunk:

- A gyermekek és családjuk minél alaposabb megismerése.
- A beilleszkedés segítése, a gyermekek biztonságérzetének megerősítése, az óvodához való érzelmi kötődés kialakítása, társas kapcsolataik kialakulásának támogatása.
- Fejlesztő munkánk színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg. Az egyéni fejlesztésről, felzárkóztatásról a gyermekek fejlődésének alakulásáról az óvónők folyamatos írásbeli feljegyzéseket készítenek.
- A rendszeres óvodalátogatás érdekében felkutatjuk az óvodáskorú, de még óvodába nem járó gyermekeket. Segítjük az óvodába járás feltételeinek megteremtését /térítési díjak, óvodai felszerelések /, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre. A gyermekeken keresztül igyekszünk hatni a szülőkre.
- Identitástudatuk megalapozásának módja az együttműködés kialakítása, a bizalom elnyerése, kultúrájuk megismertetése, népszerűsítése.
- Fontos feladatunk a nevelés módszertanának, tartalmának folyamatos gazdagítása. Anyaggyűjtés, szokások, hagyományok, tárgyi kultúra értékeink felkutatása.

Célunk a szülői szervezetbe a nemzetiségi szülőt is bevonni. Folyamatos kapcsolatra törekszünk a nemzetiségi önkormányzat képviselőivel. Folyamatos kapcsolatot építünk ki, a Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálattal. A Nevelési Tanácsadó és Szakértői Bizottság segítségével támaszkodva biztosítjuk a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelő, számukra legoptimálisabb típusú iskolakezdését.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, akinek számára az óvodapedagógus személyisége meghatározó. Intézményünkben a személyi feltételek a jogszabályi előírásoknak megfelelőek.

Óvodáinkban a pedagógiai munka a közoktatási vezető szakvizsgával rendelkező óvodavezető irányításával történik. Az óvodai nevelés koordinálása mellett az óvodavezető gondoskodik a három óvodát magába foglaló intézmény szakszerű, törvényes és biztonságos működéséről.

A tagóvodák életének megszervezését, szakmai tevékenységének közvetlen irányítását jól képzett, szakvizsgázott tagóvoda-vezetők látják el.

Egy tagóvoda-vezetőnk rendelkezik népi játszóház-vezetői és fazekas, valamint óvodai fejlesztési szakirány végzettséggel

Nevelőtestületünk szakmai felkészültsége hozzájárul pedagógiai programunk sikeres megvalósításához.

A nevelőtestület magas szintű végzettsége, többoldalú képesítése az alapfeladat hatékony ellátásán túl segíti a helyi sajátosságainkból adódó rész- és speciális feladataink színvonalas teljesítését.

Óvodapedagógusaink közül többen kellő felkészültséggel rendelkeznek a részképesség gyengeségek, és zavarok mielőbbi felismerésére, korrekációjára irányuló pedagógiai munkához (Sindelar - Zsoldos program.)

Nevelőtestületünk tagjai nyitottak és fogékonyak az újra, képesek szakmai innovációra. Önképzés és továbbképzés által törekednek pedagógiai, pszichológiai és módszertani kultúrájuk növelésére.

Óvodavezető helyettesünk német nemzetiségi gyermektánc oktatói végzettséggel rendelkezik, ami nagyban gazdagítja gyermekeink tudását.

A nevelőtestület tagjai a gyermekek egyéni fejlődési szintjét megismerő és a fejlődést elősegítő sajátos módszerek alkalmazásával kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket sajátított el különböző továbbképzések keretében (pl.: Veronika zeneprojekt).

Az óvodapedagógusok sokszínű egyénisége, széles érdeklődési köre színesíti, gazdagítja, egyénivé teszi egy – egy csoport és az óvodák arculatát.

Nevelőtestületünk szakmai munkájában gyakori a team-munka, jellemző az egymástól tanulás, a jó gyakorlatok óvodán belüli és azon kívüli megismertetése, terjesztése.

Óvodapedagógusainkat a gyermekek tisztelete, szeretete, másságuk és a nemzetiségekhez való tartozásuk elfogadása jellemez.

Óvodai nevelésünk eredményességéhez jelentősen hozzájárul az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő dajkák összehangolt munkája.

A dajkák jól ismerik nevelési célkitűzéseinket, feladatainkat. Ennek megfelelően szakszerűen és tudatosan vesznek részt óvodai életünkben. Munkájukat az óvodapedagógusok útmutatásai alapján végzik. Igyekszünk élni a rátermettségükből, személyes kompetenciájukból eredő előnyökkel.

A kisegítő dolgozók munkájukkal hozzájárulnak az óvoda zavartalan és biztonságos működéséhez. Az Önkormányzat közmunkásai gondoskodnak arról, hogy az óvodaudvar, állapota lehetővé tegye a gyermekek biztonságos szabadban tartózkodását.

Az óvodák ügyeinek intézését, a gazdálkodási és az adminisztrációs feladatok ellátását óvodatitkár segíti. Szakmai kompetenciája, személyisége nagymértékben hozzájárul az intézmény közvetlen és közvetett partnereinek elégedettségéhez.

4.2. Tárgyi feltételek

Az óvodák épületét, berendezését, udvarát, oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét. Megfeleljen változó testméretének, lehetővé tegye mozgás- és játékiénye kielégítését, Udvari mozgást fejlesztő játékaikat folyamatosan fejlesztésre várnak. Az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg - a mindenkori előírásokkal összhangban - biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvoda dolgozóinak.

A programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan szükség lesz.

4.2.1. Tárgyi feltételek tagóvodánként

Magyarszéki Óvoda

Csoportszobáink száma 2, méretük, tágasságuk megfelel az előírtaknak. Az óvodában só barlang is szolgálja a gyermekek egészségét. Az épület állaga megfelelő, felújított tetőszerkezettel rendelkezik. A tetőtérben tornaszoba van.

Óvodánk udvari lehetőségei jók, nagy zöldterületek és árnyat adó fák biztosítják a gyermekek jó közérzetét.

Felszereltsége:

- 1 csúszda
- 2 homokozó
- 1 kombinált fajték
- 1 babaház
- filagória

Infrastruktúra: telefon, fax, nyomtató, fénymásoló, számítógép.

Az óvoda melegítőkonyhával rendelkezik

Ligeti telephely

Az óvodai élet 2 foglalkoztatóban zajlik, az épület adottságaiból adódóan. Tágasságuk megfelel az előírtaknak. Rendelkezünk tornaszobával, ami az óvodán kívül, a volt iskola egyik osztálytermében működik. Nehézséget okoz, hogy az óvodából nincs közvetlen átjárás, valamint az, hogy a tornaszobát télen nem tudjuk fűteni terjedelme és nagy belmagassága miatt. Így az őszi és a tavaszi időszakban tudjuk használni.

Az épület állaga megfelelő. Az óvoda épülete előtt nagy zöldterület áll rendelkezésre, napos és árnyékos résszel egyaránt.

Az udvar felszereltsége nem megfelelő, a homokozó ideális, szükség lenne kombinált fajtékra, hintára, csúszdára és babaházra.

Infrastruktúra: telefon, fax, nyomtató, fénymásoló, számítógép

Az óvoda melegítő konyhával rendelkezik.

A két foglalkoztató nagyon jó célt szolgál azért, hogy koruk életritmusának megfelelően éljék mindennapi életüket 2,5-7 éves gyermekeink. Tárgyi feltételrendszerünk megfelelő, kielégítő.

Magyarhertelendi telephely

Két szintes, korszerű, a gyerekek mindennapi tevékenységéhez tágas, barátságos helységek állnak rendelkezésre. Az alsó szinten a csoportszoba, iroda és az öltöző-mosdó helységek kaptak helyet, míg a tetőtérben a melegítő konyha, az étkező és a tornaszoba lett kialakítva.

Udvari játékaink egy csoport számára elegendő fajtákból áll. Az udvar nem túl nagy mérete miatt több olyan mozgásfejlesztő mobil játékot szereztünk be, hogy az adott mozgástevékenységekhez változtathatóak legyenek. – pl. foci kapu, hordozható kosárlabda palánk.

Infrastruktúra: telefon, fax, nyomtató, fénymásoló, számítógép.

4.2.2. A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az alapvető, nevelést-fejlesztést segítő, gyermeki tevékenységekhez rendelt eszközrendszerünk, a törvényes működéshez szükséges eszközeink és felszereléseink megléte a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet által meghatározottaknak eleget tesz. Továbbiak az egyes tevékenységformák részletezésénél jelennek meg.

Törekszünk arra, hogy eszközeink, felszerelésünk minőségben a lehető legjobbat nyújtsa az óvoda dolgozói és a szolgáltatás igénybevevői, elsősorban a gyermekek számára. Ezért kihasználunk minden lehetőséget az eszközök bővítésére, szükség esetén cseréjére (pályázatok útján).

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés megfelelő egyensúlya. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. Az együttműködő képességet és feladattudatot a növekvő időtartamú 5-35 perces csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével fejlesztjük. Az óvodai élet megszervezésében figyelembe vesszük az óvodák helyi sajátosságait, a gyermekek fejlettségi szintjét, valamint az óvodapedagógusok módszertani szabadságát.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyike óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével valósul meg.

4.3.1. Napirend

A gyermek egészséges fejlődésének, tevékenységekben megnyilvánuló céltudatos fejlesztésének szervezeti kerete a napirend, mely biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott kiszámítható óvodai környezetet.

A folyamatos és rugalmas napirend lehetővé teszi a játék, a tevékenységekbe ágyazott tanulás (foglalkozások, séták, kirándulások), és a pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő egyensúlyát. Az egész nap folyamán érvényesül a folyamatosság, valamint a rugalmasság, mely biztosítja az előre nem tervezett, de a gyermek fejlődését szolgáló élmények beillesztését. A gyermek érzelmi biztonsága, tájékozódása, és a szokásrendszer kialakulásának érdekében a napirend főbb keretei állandóak. Kiemelten érvényesül a szabad játék szerepe.

Az óvodai élet megszervezésében figyelembe vesszük az óvodák helyi sajátosságait, a pedagógiai programban megfogalmazott feladatokat.

4.3.2. Hetirend

A hetirend tartalmazza a szervezett tevékenységekben megvalósuló tanulás rendjét. Megvalósításában a nevelői céltudatosság, tervszerűség, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése, a komplexitás és az egymásra épülés érvényesül. Tartalmát meghatározza a gyermekcsoport életkora, egyéni sajátossága valamint az óvodai csoportok egymáshoz való alkalmazkodása.

A heti-, és napirend kialakítását a gyermekcsoport óvodapedagógusai végzik.

4.3.3. Nyári élet

Az óvodai csoportok a nyári időszakban összevontan működnek. Erre a periódusra az óvodapedagógusok nyári nevelési tervet készítenek. Az egész napos, lehetőség szerint szabadban való játék jellemzi ezt az időszakot, melynek során változatos tevékenységeket biztosítunk a gyermek számára. Amennyiben adottságaink lehetővé teszik, az étkeztetés - az ebéd kivételével - a szabadban történik. Az életkornak megfelelő délutáni pihenést differenciáltan biztosítjuk.

4.3.4. Beszoktatás

A kisgyermek beszoktatása a család, mint egyenrangú partner segítségével történő fokozatos folyamat, melynek minősége kihat a gyermek későbbi óvodai életére. Időtartamát, módját minden esetben a gyermek egyéni igénye és a szülővel való egyeztetés határozza meg. A szülő jelenlétében ismertetjük meg a gyermeket az óvodai környezettel. A beszoktatásban mindkét óvodapedagógus, és a dajka aktívan részt vesz. A csoportban lévő gyermekeket felkészítjük az új társak fogadására. Biztosítjuk a szeretetteljes, nyugodt légkört, mely a gyermekben elősegíti a bizalom kialakulását, az óvodapedagógussal való együttműködés megalapozását.

Nevelőtestületünk arra törekszik, hogy az újonnan érkező kisgyermeket egy befogadó intézmény várja. Minden egyes gyermek igényeit, testi-lelki szükségleteit figyelembe vesszük. A befogadás személyes, egyénhez igazodó, differenciált. Fontos, hogy a gyermekek anyja vagy apa jelenlétében ismerkedjenek az óvodai környezettel, társaikkal, óvó nénikkel, dajka nénivel. A gyermekek behozhatják

kedves játékaikat, tárgyaikat, amelyek megnyugtatók, egészen addig, ameddig ennek szükségét érzik.

Fontos feladataink, melyek elősegítik a zökkenőmentes beszoktatást:

- Családlátogatás alkalmával olyan információk gyűjtése a gyermekről, amelyek figyelembe vételével az óvónő alkalmazkodni tud a gyermek igényeihez.
- A felnőttek egyénisége sugározzon nyugalmat, szeretetet, természetes elfogadást – a gyermek érezze, hogy mindig jut számára elegendő idő, törődés, hogy természetes érdeklődése, gondolkodása megnyilvánulhasson.
- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel, mely a gyermekre is jó hatással van.
- Fontos a biztonságérzet megteremtése, hogy a gyermek jól érezze magát.

4.3.5. Gondozás

A gondozás az óvodai nevelőmunka alapvető tevékenysége, azoknak a tevékenységeknek az összessége, amelyekkel a felnőtt a kisgyermek szükségleteit kielégíti, bensőséges interakciós helyzet alakul ki felnőtt-gyermek között.

A gondozás folyamatában is megvalósul a nevelés, kapcsolat kiépítése, az önállóság fejlesztése. A feladatok elvégzését megkönnyíti az esztétikus, harmonikus környezet kialakítására való törekvés, a veszélyforrások csökkentése, a gyermek komfortérzetének kielégítése, kompetencia érzésének erősítése.

Ahhoz biztosítva legyen a gyermek optimális pszichoszomatikus fejlődése, a gondozás alapkövetelményeinek betartása elengedhetetlen követelmény.

Feladataink

- A gyermek saját személyével kapcsolatos önkiszolgáló, önellátó tevékenységek (kézmosás, fogmosás, WC-használat, öltözködés, étkezés) folyamatos bevezetése.
- Kellemes, jó légkörben, a gyermek szükségleteinek megfelelően, lehetőleg várakozás nélkül a tisztálkodással, WC-használattal, öltözködéssel, kapcsolatos teendők ellátásának biztosítása.
- Az eltérő fejlettségi szintű gyermek esetében differenciált bánásmód alkalmazása.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, a családdal való szoros együttműködés kialakítása.
- A gyermek példamutatással történő ösztönzése a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenésre.
- Kulturált étkezési szokások kialakítása a csoport életkorának megfelelően (esztétikus terítés, az evőeszközök helyes használata, szalvéta használata, étkezési magatartás).

4.3.6. A nevelőmunka tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

A nevelőmunka tervezése a helyi pedagógiai programhoz igazodó, saját készítésű csoportnaplóban történik.

A nevelőmunka tervezése a Pedagógiai Program alapján történik, 3 havi bontásban. Óvodapedagógusaink a csoportjukban folyó nevelőmunkát, a csoport életével kapcsolatos szervezési feladatokat az előbbi felépítéssel tervezik.

Az értékelést 3 havonta készítik el, ennek eredményeit beépítik a tervező munkájukba. A csoportokban zajló pedagógiai és egyéb tevékenységekről az óvodapedagógusok havi bejegyzéseket tesznek.

Az óvodaegységre kiterjedő, a teljes pedagógiai munkát és óvodai életet átfogó munkatervet az óvodavezető készíti el az óvodapedagógusok javaslata és az előző nevelési év értékelése alapján.

4.4 Az óvoda kapcsolatai

Óvodánk működésének és a szakmai munka minőségének fenntartása érdekében szoros kapcsolatot tart fenn a családdal, valamint a társintézményekkel és a gyermekek fejlődését segítő szakszolgálatokkal.

4.4.1 Az óvoda és a család együttműködésének formái és a továbbfejlesztés

lehetőségei

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, hiszen a szocializáció elsődleges színtere a család. A gyermek harmonikus fejlődésének a családdal való folyamatos együttműködés a feltétele és az alapja. A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, igyekszik megismerni a szülők elvárását gyermekük fejlődésével kapcsolatban. Az óvodai nevelés folyamán a gyermek fejlesztéséért érzett felelősségtudat megoszlik a család és az óvoda között.

Alapelveink:

- Személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Tapintat, nyitottság, őszinteség, rugalmasság az együttnevelésben.
- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, nevelési szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatát, azaz a szakszerű segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- A pedagógiai program kialakításában, figyelemmel kísérésében a szülői szervezet képviselője által vesz részt.
- Az óvoda szülői képviseletét a szülők közössége látja el, melynek működési feltételeit, feladatait az érvényes jogszabályok valamint a szervezeti és működési szabályzat alapján alakították ki.

A kapcsolatfelvétel formái:

- nyílt napok a leendő óvodások és szüleik részére
- beiratkozás
- szükség esetén családlátogatás.

Együtműködés tartalma, a kapcsolattartás formái, a továbbfejlesztés lehetőségei:

- Szülőkkel való beszoktatás szervezése, mely a gyermeknek, szülőknek egyaránt segítséget nyújt a bizalom kiépítésében, az óvodai szokások megismerésében, az egymástól való elválásban.
- Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermekeket, a szülőket érintő legfontosabb témák, feladatok, problémák megbeszélése.
- Fogadó órák biztosítása, mely egyéni problémák felvetésére, megbeszélésére nyújt diszkrét lehetőséget.
- Nyílt napokon a szülők betekintést nyerhetnek az óvoda mindennapi életébe.
- A szülők részvételével közös programok, kirándulások, rendezvények szervezése (beszélgetések, tréningek, előadások szervezése).
- Közös készülődés a családokkal az ünnepekre. Munka- vagy teadélutánok szervezése, a felnőtt közösségformálás elősegítésére.
- A szülők, gyermekek igényeivel, elégedettségével a minőségirányítási program foglalkozik

4.4.2 Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Úgymint egyéb nevelési, oktatási, szakszolgálati, kulturális intézmények, szervezetek.

Az iskolával való kapcsolat

- Az iskolával való kapcsolattartás formái és módszerei a helyi sajátosságokat, szokásokat figyelembe véve valósulnak meg.
- Fontosnak tartjuk a nevelőmunka összehangolását, kapcsolatunkat a kölcsönös nyitottság jellemzi.

Kapcsolattartás formái:

- kölcsönös látogatások
- tapasztalatcserék
- közreműködés egymás ünnepi rendezvényein.

Egyéb partnerkapcsolatok

- Pedagógiai szakmai szolgálatok
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, szakszolgálatok, logopédus, gyermekotthonok.
- Kölcsönös együttműködés az óvoda orvosával és a védőnővel, általános egészségmegőrző, szűrővizsgálatok orvosaival (szemész, fül-orr-gégész, fogorvos).
- Kulturális intézmények (múzeum, könyvtár, bábszínház)
- Kapcsolat a fenntartóval, rendszeres információcsere és egyeztetés.
- Kapcsolat az ételmezést biztosító konyhával, a gyermekek egészséges és korszerű táplálkozása érdekében.

5. Az óvodai élettevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodás gyermekek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, alakítása a fő tevékenységformákon - játék, a munka jellegű tevékenység és a tanulás - keresztül valósul meg.

5.1. Játék

A játék a gyermek minden külső kényszertől mentes, belső feszültségből eredő, szabadon választott, spontán tevékenysége, valamint a nevelési célok megvalósulásának leghatékonyabb eszköze. Elemi pszichikus szükséglet, örömforrás, melyen keresztül a gyermek megismeri saját belső világát, és a környező világot. Az ismeretszerzés során tagolja benyomásait, tapasztalatait, fejlődnek értelmi, érzelmi és testi képességei, **mozgása**, fantáziája, kreativitása, pszichikuma, egész személyisége.

A játék a szocializáció elsődleges színtere és eszköze, melynek a során a gyermek kapcsolatot teremt társaival, gazdagodik szókincse, színesebbé válik kommunikációs és kooperációs készsége.

Célunk:

A gyermek életkori sajátosságainak megfelelő szabad, elmélyült, spontán, örömteli játék lehetőségének biztosításával a személyiség fejlesztése.

Feladataink:

- A játék feltételeinek biztosítása: a nyugodt, tevékenységre ösztönző, derűs légkörrel, minél hosszabb játékidővel, megfelelő játéktérrel, valamint a motiváló, kreativitást fejlesztő játékeszközökkel.
- A gyermeki játék önállóságának, a szabad játék tiszteletben tartása
- Az óvodapedagógus tudatos jelenléte a szabad játék folyamán.
- A gyermek spontán szerzett élményei mellett, tudatosan szervezett és közösen átélt élményekhez juttatása.
- A gyermek játékszintjének, a játék tartalmának feltérképezése és fejlesztése.
- A pedagógiai célok elérésének elősegítése, élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatása az óvodapedagógus támogató, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival, együttjátszással.
- A játékidő lehetőség szerinti töretlenségének biztosítása.
- Tudatos tervezéssel és szervezéssel a játékfajta feltételeinek megteremtése, tartalmának gazdagítása, a gyermekcsoport fejlettségi szintjének megfelelő eszközválasztással.
- A barkácsoláshoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, szerepjátékhoz különböző eszközök, kellékek biztosítása, melyeket a gyermek saját igénye szerint használhat, illetve újabbakat maga is létrehozhat.

- A játékszituációkhoz alkalmazkodó hely kialakítása a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Lehetőség teremtése, részben állandó, részben variálható illetve elkülöníthető „kuckó” kialakítására (szerepjátékhoz, barkácsoláshoz, bábozáshoz, dramatizáláshoz)
- Az együtt játszás igényének kialakításával a közös játék kibontakozásának elősegítése.
- Az udvari játék lehetőségének megteremtésével a gyermek nagymozgásának, egyensúlyérzékének, szenzomotoros képességének, kreativitásának fejlesztése, az udvari játékeszközök évszakoknak és az időjárásnak megfelelő biztosítása.
- A megnövekedett tér és a változatos eszközökből fakadó balesetveszélyre való figyelemfelhívás.

A tevékenység tartalma:

Gyakorlójátékok:

- különböző mozgások gyakorlása
- játék különböző anyagokkal
- tárgyak, eszközök rakosgatása
- hang és beszéd játékos gyakorlása

Szimbolikus játékok:

- tárgyakat, természeti jelenségeket utánzó játékok
- szerepjátékok
- tematikus játékok
- bábjáték
- dramatizálás
- fantáziajátékok

Konstruáló játékok:

- építőjáték
- barkácsolás
- konstrukciós játék

Szabályjátékok:

- mozgásos játékok
- értelemi képességeket fejlesztő játékok
- társas játékok
- népi- dalos játékok
- speciális fejlesztő játékok

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Különböző játékformák eszközei (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás).
- Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök.
- Babakonyhai, babaszobai játékok, asztali és szobai építő-, konstrukciós, fejlesztő játékok, társasjáték, kártya, logikai készletek, bábok.
- Udvari játékeszközök: homokozók, közlekedési eszközök, mászóakák

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Környezetében megfigyelt élményeit megjeleníti játékában.
- Önállóan kezdeményez szerep- és szabályjátékokat.
- Betartja és követi a játékszabályokat, el tudja viselni a vereséget.
- A közös játékba bekapcsolódik, együtt-tevékenykedésre képes.
- Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, javaslatait, ötleteit.
- Megnyilvánulásai önállóak, kezdeményezőek, kreatívak
- Létrehoz egyszerű modelleket, maketteket, melyeket játékában felhasznál.
- A barkácsolás természetes alkotó részévé válik a játéknak, az önmaga által létrehozott alkotást felhasználja további játéka során.

5.2. Verselés, mesélés

A mesékben, versekben, mondókákban megnyilvánuló népköltészet, gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és változatos világának mindennapokban való megjelenése, képessé teszi a gyermeket az esztétikum felismerésére, befogadására.

A nyelvileg tiszta, értékes forrás esztétikai, irodalmi élményt nyújt, erkölcsi értékeket közvetít, melyekkel segíti a gyermek világnézetének, érzelmi értelmi erkölcsi fejlődésének alakulását. A mese képi és konkrét formában feltárja a gyermek előtt a külvilág és az ember belső világának legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A könyv egészen kicsi kortól fontos szerepet játszik a gyermek életében kezdetben, mint játékszer, majd fokozatosan válik az esztétikai élmény és az ismeretszerzés forrásává. Az óvodapedagógus saját személyiségén keresztül a gyermekirodalom, a népköltészet, és a műköltészet harmóniájával, annak élményszerű bemutatásával teremt érzelmi alapot az irodalom megszerettetéséhez, az olvasóvá neveléshez.

Célunk:

A magyar irodalmi, gyermekköltészeti és népköltészeti alkotások, dajkai hagyományok élményszerű bemutatásával, a gyermek személyiségének fejlesztése, érdeklődésének felkeltése, az irodalom megszerettetése, az esztétikai befogadóképesség kialakítása a gyermekekben, ezzel az olvasóvá nevelés magalapozása.

Feladataink:

- A mese, vers hallgatásához, az irodalmi élmény befogadásához szükséges feltételek megteremtése, hangulati előkészítés.
- A gyermek életkorának megfelelő, nyelvileg tiszta és értékes forrásból történő válogatás (magyar népmesék, versek és mondókák, klasszikus és kortárs meseírók, költők művei, mondókák, versek, mesék, verses mesék).
- A mű tiszta, érthető, kifejező beszéddel, megfelelő ritmikával és hangzással, példamutató beszédstílussal történő élményszerű bemutatása a kifejező

beszédkészség kialakítása, a gyermek szókészletének fejlesztése, beszédstílusának alakítása érdekében.

- Az irodalmi élmény, dajkai hagyományok más tevékenységben (játék), más alkalommal történő újra átélésének, ismételt feldolgozásának biztosítása, akár a gyermek spontán kezdeményezése alapján: vers, mesehallgatás, bábozás, dramatizálás, ritmus hangszerek alkalmazása (mondókák), ábrázoló tevékenység, mozgás, gyermek néptánc.
- Képeskönyvek, leporellók ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok elhelyezése a csoportszobában, megfelelő szabad hozzáférés biztosítása a gyermek számára egyénileg és csoportos formában.
- Az irodalmi élmény, befogadásának közös átélésével jó hangulat, közösségi érzés kialakítása.
- A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését.

A tevékenység tartalma:

- Új irodalmi élmény átélése, dajkai hagyományok befogadása megfelelő feltételek és hangulati előkészítés biztosítása mellett: mondóka, vers, mese, verses-mese.
- Az életkori és egyéni sajátosságoknak, a csoport összetételének, aktualitásoknak megfelelő mese típusok: egyszerű mondókamesék, rövid történetek állatokról, gyerekekről, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék, tanulságos mesék, halmozó lánc szerkezetű mesék, melyekben sok az ismétlés, hangutánzás, refrénekekkel tagolt verses - mesék.
- Spontán, új irodalmi élmény átélése, befogadása egyéni vagy mikro csoportos formában, más tevékenységek kínálta lehetőség alkalmával (játék, ábrázoló tevékenység, mozgás, gyermek néptánc) mondóka, vers, mese, verses-mese,
- Irodalmi élmény ismételt átélése, újra feldolgozása az érzelmek mozgósításán keresztül, tervezett és spontán tevékenységek kínálta lehetőségek, elsősorban szabad játék alkalmával: mondóka, mese, vers, verses-mese hallgatása, bábozás, dramatizálás a szükséges eszközök biztosításával.
- Bábozás, dramatizálás, alkalmával, a szerepekkel való azonosuláson keresztül az irodalmi élmény közös újraélése.
- Óvodapedagógus-gyermek kétszemélyes, tervezett és spontán helyzetben történő játéka mondókával, verssel kísérve, előtérbe helyezve az utánzó mozdulatokat, ritmikát, az érzelmek dominanciáját.
- Aktualitásokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dajkai hagyományok megismertetése mondóka, mese, vers, verses-mese, hallgatása, ismétlése, újra feldolgozása, esetenként verbális emlékezet fejlesztése.
- Képeskönyvek, leporellók, nézegetése, beszélgetés a képekről, a hozzájuk kapcsolódó irodalmi élményről, esetenként azok felidézése.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Bábok; mesekönyvek; művészi értékű képek; diafilmek; mesekazetták, hanganyagok; díszletek; dramatizáláshoz, ábrázoló tevékenységhez szükséges eszközök, ritmus hangszerek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Szívesen és önként hallgat mondókát, verset, mesét, verses-mesét, vannak kedvelt mondókái, versei, meséi.
- Az elhangzott vers, mondóka, mese újrhallgatását kéri.
- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógus élményt nyújtó előadását.
- Saját maga is kezdeményez mondóka, vers, mese, verses-mese hallgatást, bemutatást.
- Az óvodapedagógus példája alapján ügyel a mondóka, vers ritmusának, hangsúlyozásának, hangulatának megjelenítésére.
- Fel tudja idézni kedvelt meséi egy - egy részletét, ismeri a mese motívumait, logikai sorrendjét, a szereplők jellemző tulajdonságait, nevét, esetleg játékában képes megjeleníteni ezeket.
- A valóságot és a mesét megkülönbözteti egymástól.
- Maga is képes rövid mesék, kitalált történetek összefüggő, érthető elmondására, megjelenítésére.
- Kedveli, és értéknek tekinti a könyveket, azok tartalmát.

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének - zenei nevelésnek hazánkban jelentős hagyományai vannak. A zenei nevelés a művészeti nevelés körébe tartozik, elsősorban az érzelmeken keresztül hat a gyermekre. Így a zene, mint emberformáló erő befolyásolja a személyiség harmonikus alakulását. Az értékes zene örömforrás, a közös éneklés, az együttes zenei élmény formálja a gyermek ízlését és emberi magatartását. A kapcsolatteremtés, érzelem és önkifejezés eszköze.

A közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenei nevelés az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével átgondolt, tervezett, tevékenység óvodáinkban, mely lehetővé teszi a zenei élmény átélését a mindennapokban, valamint megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Célunk:

Örömteli és élmény gazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása és esztétikai fogékonyságának alakítása elsősorban a magyar népi mondókákon, gyermekdalokon, dalos játékokon, mozgáson, gyermek néptáncon keresztül.

Feladataink:

- A megfelelő dalanyag, mondókák kiválasztásakor a magyar zenei hagyomány és művészi értékű komponált gyermekdalok, igényesen válogatott kortárs zenei alkotások felhasználásával a tiszta éneklés képességének megalapozása
- Ritmusérzék fejlesztése (egyenletes lüktetés, ritmus érzékeltetése és alkalmazása).

- Belső hallás, zenei emlékezet fejlesztése dallambújtatással, dalfelismeretéssel.
- A zenei fogalom párok (halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú) különbségének felismeretése beszéden, éneken, mozgáson és zörejen keresztül.
- Közös éneklés és játék, zenehallgatás társas örömeinek felfedeztetése, változatos térformák és egyszerűbb néptánc lépések megjelenítése.
- Változatos formában történő zenehallgatással a gyermek esztétikai élményhez juttatása, melyet a gyermek figyelmes, érdeklődő hallgatása kísér.
- A csoportba járó más nemzetiségekhez tartozó gyermek zenei kultúrájának megismerése.
- Feladataink megvalósítására kihasználjuk a napközben adódó mondókázás, éneklés, körjáték vagy zenehallgatás kínálta lehetőségeket.

A tevékenység tartalma:

Népi mondókák, mozgásos játékok.

- Magyar néphagyomány dalai, játékaik-népszokások- gyermek néptánc.
- Európai népek dalai, játékaik.
- Műdalok.
- Zenei élmények: népdalok, hangszeres népzene, vokális és hangszeres dalok, műdalok.
- Ünnepeinkhez kapcsolódó dalok, népdalok, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, zenék, népzene, gyermek néptánc.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Ének, zene, énekes játékok eszközei: hangszerek (dob, ritmusbot, cintányér, zenei háromszög, xilofon, metallofon, fa ritmushangszerek, csengő).
- Zenei képességet fejlesztő egyéb eszközök (CD lejátszó, zenehallgatáshoz CD-k, kazetták).
- Dalos játékok kellékei - gyermekcsoportonként a gyermeklétszámnak megfelelő mennyiségben áll rendelkezésre.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Tisztán, biztonsággal énekel, az egyszerűbb hangterjedelmű daloktól eljut a bővebb hangterjedelmű dalok énekléséig.
- Ritmust, egyenletes lüktetést pontosan érzékelteti, ritmushangszereket önállóan alkalmaz, a zene ritmusához mozgással alkalmazkodik, egyszerű néptánc lépéseket követ, megjelenít.
- Visszhangjáték ének- és ritmikus motívumait képes visszaadni. Visszaéneklése tiszta.
- Ismeri, és megfelelően alkalmazza a zenei fogalom párokat.
- Alkalmazkodik társai mozgásához, énekéhez. Képes a társakkal térformák alakítására.
- Belső igényévé válik a zenehallgatás.
- Feladatokat, szerepeket szívesen vállal.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlődésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagságára épül, melynek elsődleges tere a játék. Magába foglalja a közvetlen környezet spontán vizuális hatásait, alakítási lehetőségét, az építést, képalakítást, konstruálást, a népi kismesterségek gyermeki szintű művelésének lehetőségét, műalkotásokkal, népművészeti értékekkel való ismerkedést.

E tevékenységek lehetősége az óvodai élet során folyamatosan jelen van, változatos formában, az egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelően.

Célunk:

A gyermek élmény és fantáziavilágának szabad képi önkifejezésére, az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására való igény kialakítása, amelyben az örömteli tevékenység az elsődleges.

A gyermek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása képi-plasztikai kifejezőképességének, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendező képességének, esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítása, az érdeklődésre, vizuális tapasztalásra épülő tevékenységbe ágyazott ismeret-, készség-, képességképzelet, kreativitás fejlesztése.

Feladataink:

- Esztétikus környezetet kialakítása, a gyermek alkotótevékenységéhez szükséges a feltételek és az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése.
- Minél több egyéni és közös élmény biztosítása, ezáltal a gyermek képi emlékezetének, képzetének, bővítése, mellyel gazdagodik vizuális kifejezőképessége.
- Megfelelő minőségű, változatos eszközök, technikák, eljárások folyamatos biztosításával ábrázoló kedvének felkeltése.
- A gyermek megismertetése a különböző eszközök, anyagok használatával a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- A technika gyakorlásán keresztül manipulációs készségének, szem-kéz koordinációjának fejlesztése.
- Szín-tér és formaérzékük fejlesztése.
- A gyermek megismertetése a vizuális jelrendszerrel (pont, vonal, folt, formák, színek).
- A természet, a társadalom, a kulturális örökség viszonyrendszerével (ember-természet, ember-társadalom, ember-technika) való megismertetése.
- Témakörök, technikák évszakok, aktualitások és ünnepek köré tervezése, melyek a gyerekek érzelmein keresztül hatnak fantáziájukra, kreativitásukra.
- A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka lehetőségének komplex módon, különböző tevékenységekbe integrált biztosítása a gyermek számára.

A tevékenység tartalma –technikák:

- rajzolás, festés, mintázás
- ragasztás, tépés, vágás
- plasztikai alkotások agyaggal, gyurmával
- textílfestés, batikolás
- vegyes technikák, montázs, kollázs
- térrendezés
- konstruálás
- barkácsolás különböző anyagokkal: terményekkel, termésekkel bábok, díszek, bútorok, díszletek, álarcok, játékok, stb.
- képzőművészeti alkotásokkal való ismerkedés
- népi kismesterségekhez kötődő természetes anyagok, technikák megismertetése

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök.
- Barkácsoláshoz ötletkönyvek, festékek, papíryananyagok, ollók, vágókés, lyukasztók, gipsz, fonalak, agyag, textil, fa, termények és ezek megmunkálásához szükséges eszközök.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Igényli az alkotás útján történő önkifejezést, a környezet esztétikus alakítását, az esztétikai élmény befogadását.
- Élményeit, elképzeléseit egyéni módon jeleníti meg alkotásaiban.
- A gyermek alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság.
- A közösen elkészített kompozícióikat, alkotásaikat megbecsüli.
- Képi-plasztikai alkotásai, kompozíciói egyéniségét tükrözik, melyben teret kapnak kedvelt színei, azok kombinációi.
- Részt vesz a közös építésben, téralakításban.
- Alkotásaiban kifejezésre juttatja, megjeleníti a témával kapcsolatos érzelmeit.
- Rácsodálkozik a szépre, tud gyönyörködni abban.
- Alkotásokról képes véleményt nyilvánítani.
- Emberábrázolásában megjeleníti a térformákat, próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Biztonsággal, megfelelően használja a képi, térbeli kifejezés változatos eszközeit, technikáit, eljárásait.
- Képes szerepjátékát saját maga által készített eszközökkel bővíteni, kiegészíteni.

5.5. Mozgás

A társadalmi élet változása során a családok életvitelében jelentősen csökkent a mozgás lehetősége. A gyermek a nap jelentős részét óvodában tölti, ezért az óvodának kell biztosítania a rendszeres és szervezett, valamint a szabadban való kötetlen mozgási lehetőséget. Az óvodás gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító tervezett és szabad mozgás nélkül. A mozgás és a kognitív fejlődés szoros kapcsolatban áll egymással, az egészséges gyermeki személyiségfejlődésnek elengedhetetlen feltétele.

Célunk:

A mozgás, a mozgásos játékok iránti érdeklődés felkeltése, megszerettetése, a gyermek teherbíró képességének alakítása, ezáltal egészségének megóvása a kondicionális képességek, különösen az erő és állóképesség fejlesztésével, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodva. Koordinált, harmonikus mozgás kialakítása, valamint a pszichomotoros készségek és képességek formálása, fejlesztése. Mindezek együttes hatásaként a gyermek személyiségének – énkép, önkontroll, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, problémamegoldó gondolkodás – komplex fejlesztése.

Feladataink:

- A mozgásfejlesztés megvalósítása a tervezett mozgásos tevékenységek és a mindennapos szabad mozgás keretein belül.
- A mozgásanyag céltudatos, sokszínű, változatos és örömteli, a gyermek életkorának legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodó kiválasztása, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat és a spontán mozgáslehetőségeket.
- A mozgásanyag, a mozgásműveltség, a motoros képességek, így a kondicionális képesség (erő, állóképesség, gyorsaság), a koordinációs képesség (mozgásérzékelés, téri tájékozódás, reakcióképesség, egyensúlyozási képesség, ritmus képesség), és a testi adottságok (mozgékonyosság, ügyesség, hajlékonyosság, helyes testtartás) fejlesztését szolgálja. Komplexen biztosítja az egészséges fejlődést.
- A szabad mozgásgyakorlás biztosítása, mozgásigény fenntartása, a rendszeres, mindennapos mozgásra nevelés.
- Pozitív személyiségjegyek erősítése, egészséges versenyszellem kialakítása.
- A mozgáson keresztül a gyermek értelmi képességeinek, testsémájának, szociális képességeinek, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.
- A testi deformitások prevenciója, illetve a meglévő deformitások korrigálására testtartásjavító és lábboltozatot erősítő gyakorlatokat alkalmazása.
- A mozgás során használt fogalmakat tudatosítása, a gyermek szókincsének bővítése, kommunikációs képességének fejlesztése.
- A megvalósításhoz balesetmentes eszközök és körülmények biztosítása.
- A szabad levegőn való minél hosszabb idejű tartózkodás.
- A komplex testmozgások beépüljenek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe.

A tevékenység tartalma:

Járás – futás gyakorlatok:

- Menetirányban történő futás.
- Futás közben történő irányváltások.
- Akadályok megkerülése.
- Térirányok gyakorlása.
- Jobb-és baloldaliság kialakítása.

Gimnasztikai elemek:

- A test izomzatainak izolált mozgatása, izomegyensúly kialakítása
- Csoporttal való együttmozgás.
- Ritmusra történő mozgás.
- Esztétikus kivitelezésű gyakorlatok ütemes végrehajtása.

Ügyességet fejlesztő illetve elemi mozgásfajták:

- Ugráselőkészítés, támaszugrás, mélyugrás. Távolugrás.
- Csúszás, kúszás, mászás, bújás talajon illetve akadályon át.
- Támasz-, függés-, egyensúlygyakorlatok padon, zsámolyon, bordásfalon.
- Guruló átfordulás, hossz tengely körüli gurulás szerrel is.
- Dobások, labdás gyakorlatok.
- Speciális gyakorlatok a lábboltozat erősítésére, helyes testtartás kialakítására.

Játékok mozgással (fogójáték, futójáték, labdajáték, csapatjáték, sorverseny, versenyjáték).

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök.
- Labdák, kötelek, karikák, forgó, billegő eszközök, lépegetők, zsámoly, tornapad, szivacs szőnyeg, babzsákok, egyéb kéziszerk,
- Mozgáskotta

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Szeret mozogni, a mozgás örömteli tevékenységévé vált, igényli a mindennapos testmozgást. Szívesen mozog a szabadban.
- Teljesítőképessége, kondicionális képessége életkorának, testi adottságainak megfelelő.
- Tud ütemtartással járni, különböző tempóban, irányváltással futni, jelre megállni és elindulni.
- Törekszik a mozgásminta pontos követésére.
- Mozgása harmonikus, összerendezett, az elemi mozgások kivitelezése koordinált, harmonikus.
- Térben jól tájékozódik, ismeri az irányokat, megadott jelre képes irányt változtatni.
- Egyensúlyérzéke megfelelő, a helyes testtartás kialakult.
- Képes ritmusra mozogni, feladatokat végrehajtani.
- Dominanciája kialakult.

- Személyiségjegyei (önkontroll, szabálykövetés, fegyelmezettség, kitartás, együttműködés stb.) életkorának megfelelőek.
- A kézi szereket, eszközöket rendeltetésüknek megfelelően, biztonsággal, változatosan használja.
- A tornaszereken bátran és biztonságosan mozog.

5.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, szülőföldjéhez, a helyi hagyományokhoz, néphagyományokhoz, szokásokhoz; tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A környezettel kapcsolatos látásmód, viselkedéskultúra és értékrendszer kialakítása szempontjából meghatározó szerepet tölt be az óvodáskor.

Célunk:

A gyermek természetes kíváncsiságára és érdeklődésére építve, valóságképének kialakítása az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről, azok alapösszefüggéseiről. Megfelelő attitűdök kialakítása a fenntartható fejlődés érdekében, melyben nagy hangsúlyt kap a környezettudatos magatartás, a környezeti problémák iránti érzékenység megalapozása, mennyiségi, alaki, kiterjedésbeli, tér-és síkbeli szemléletének formálása.

Feladataink:

- A gyermek meglévő ismereteinek feltérképezése, elmélyítése, bővítése, rendszerezése.
- A gyermeket körülvevő természeti, tárgyi környezet, a helyi sajátosságok, azok szépségeinek és értékeinek tevékenységbe ágyazott, sokoldalú, megismertetése, védelmének lehetősége.
- Az egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelő tájékozottság kialakítása, kognitív képességek, gondolkodási műveletek fejlesztése.
- A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő pedagógiai attitűd biztosítása a környezet alakításában.
- A közvetlen tapasztalatszerzés élményének biztosítása érdekében, a spontán és tervezett ismeretek lehetőség szerinti természetes környezetében való felfedeztetése, megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása.
- A családból, mint mikroközösségből hozott ismeretek és az óvodában szerzett tapasztalatok integrálásával a gyermekek szocializációjának, reális énképének kialakítása.
- Egészséges életmód igényének és szokásainak megalapozása, esetenként a családok bevonásával (zöldség, gyümölcsnapok).
- Növénygondozás (fejlődés megfigyelése).
- Állatok védelmének, gondozásuk fontosságának megalapozása.

- A gyermek esztétikai érzékének és igényének fejlesztése.
- Élmények, ismeretek, tapasztalatok biztosítása a tömegközlekedési eszközökről és az azokhoz kapcsolódó viselkedési normákról, a gyalogos közlekedés szabályairól.
- Testünk-testséma megismertetése, testfogalom kialakítása.
- Élményt nyújtó látogatások szervezése a társadalmi élet színtereinek bemutatására.
- Az emberi munka értékének tudatosítása, valamint a gyermek megismertetése szabadidő hasznos eltöltésének módjaival.
- A természet ünnepeinek, jeles napjainak megünneplésével, élményszerű feldolgozásával a gyermek szemléletének formálása a fenntarthatóság, a természet értékeink megóvása érdekében.
- A gyermek érdeklődésének felkeltése, találékonyságának mozgósítása problémahelyzetek, matematikai tapasztalatszerzési lehetőségek kialakításával.
- A gondolkodás, kognitív képességek fejlesztése a valóság mennyiségi és formai viszonyainak megismertetése által, melyek a gyermek sajátos igényeinek, fejlődési ütemének legjobban megfelelnek: megfigyelőképesség, észlelés, figyelemmegosztás, emlékezet, logikus és problémamegoldó gondolkodás, kombinációs készség, kreativitás, helyzetfelismerés.
- Matematikai képességek fejlesztése: számfogalom kialakítása, formai tulajdonságok, azonosságok, különbözőségek, felismertetése, összehasonlítás, osztályozás, rendezés, szimmetria érzékeltetése, felfedeztetése, az egész és rész viszonyának, relációknak felismertetése.
- A gyermek megerősítése abban, hogy bátran kezdeményezzen, és keressen új utakat, különböző lehetőségek közül megfelelő megoldásokat válasszon.

A tevékenység tartalma:

- Tapasztalatszerzés a természeti, tárgyi, emberi környezetről.
- Családról szerzett ismeretek bővítése.
- Természet változásai - évszakok, időjárás, öltözködés összefüggései.
- Élő - élettelen anyagok tulajdonságai.
- Környezetvédelem (lakókörnyezetünk, természet, állatok).
- Növényvilág, állatvilág- növények ültetése, gondozása, kirándulás, séta.
- Egészséges életmód iránti igény megalapozása: megfelelő táplálkozás - zöldség, gyümölcsfogyasztás, rendszeres szabadlevegőn való játékos mozgás.
- Testünk, testrészek, érzékszervek, testfogalom kialakítása.
- Óvoda és környéke, az ott található épületek.
- Felnőttek munkája, néhány foglalkozási ág megismerése.
- Közlekedés, szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközök.
- A gyalogos közlekedés alapvető szabályai.
- Tárgyak válogatása egyéni elképzelés vagy előre megadott szempontok alapján.
- Halmazok és tulajdonságai: halmazok létrehozása, számosság megállapítása (több, kevesebb, ugyanannyi).
- Becslés-méréses: hossz, magasság, térfogat, számosság.
- Mennyiségek összehasonlítása.

- Számlálás gyakorlása: építő, mozgásos, szerep, énekes - szerep és gyakorlójáték alkalmával.
- Tő-és sorszámnevek, sorba rendezés tulajdonság, számosság szerint.
- Igaz és hamis állítások eldöntése.
- Anyagok tulajdonságai, méretek, formák, színek megismerése.
- Térbeli testek, kiterjedések, síkidomok, geometriai tulajdonságok, jellemzők.
- Irányok síkban és térben, relációk.
- Rész - egész viszonyának megismerése.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- A természeti – emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok.
- Képes albumok, ismeretterjesztő könyvek, poszterek, környezetismereti és matematikai társasjátékok, logikai eszközök, manipulációs fejlesztő játékok, udvari eszközök.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Ismeri és szereti környezetét, ezáltal pozitív érzelmi viszony alakul ki a gyermek és környezete között.
- A környezettudatos magatartás elemei megjelennek mindennapi tevékenységeiben.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja nevét, lakcímét, szülei pontos nevét, saját születési idejét.
- Ismeri, megnevezi, és rendeltetésszerűen használja a környezetében található tárgyakat, eszközöket.
- Különbséget tud tenni az évszakok között, gyönyörködni tud azok szépségében, felismeri a napszakokat.
- Megnevezi a színeket és azok árnyalati különbségeit.
- Ismeri környezetében található növények nagy részét, részt vesz gondozásukban.
- Megkülönbözteti az állatokat élőhelyük és tulajdonságaik szerint. Gyűjtőfogalmakat és alkotóelemeiket ismeri (évszakok, közlekedési eszközök, háziállatok, vadállatok, zöldségek, gyümölcsök, stb.).
- Felismeri és megfogalmazza az ok-okozati összefüggéseket.
- Megnevezi testrészeit, érzékszerveit, funkciójukat.
- Kialakul az egészséges életmód iránti igénye: igényli a rendszeres zöldség, gyümölcsfogyasztást, szabadlevegőn való játékos mozgást.
- Ismeri a közlekedési eszközöket és betartja a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri a környezetében lévő intézményeket, épületeket.
- Ismeri a környezet megóvásának és az állatok védelmének alapvető szabályait.
- Képes tárgyak megadott szempont, vagy egyéni elképzelés szerinti válogatására, halmazok létrehozására (szétválogatás, összehasonlítás, sorba rendezés).
- Kialakult számfogalma.
- Képes mennyiségek összehasonlítására (több-kevesebb-ugyanannyi).

- Téri-, időbeli relációk, viszonyok (rövidebb, hosszabb, alacsonyabb, magasabb, ugyanakkora) felismerésére és alkalmazására képes.
- Kialakult térlátása, téri tájékozódása alkalmassá teszi konstruálásra, forma reprodukálásra.
- A szimmetrikus alakzatokat felismeri.
- Ismeri a tő-és sorszámnevek szerepét, képes sorba rendezésre tulajdonság és számosság szerint.
- Anyagok tulajdonságai, méretek, formák, színek megkülönböztetésére képes.
- Ismeri, alkalmazza a rész - egész közti összefüggéseket.
- Kíváncsisága, tevékenységi vágya, kreativitása alkalmassá teszi a megoldások keresésére, a megfelelő kiválasztására.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, örömmel, és szívesen végzett aktív tevékenység, amely során fejlődnek a gyermekek pszichikus képességei, erkölcsi tulajdonságaik.

Célunk:

A gyermek számára válják belső igénnyé mind az alkalmi, mind a rendszeres munka jellegű tevékenységek elvégzése. A munka jellegű tevékenység végzése során elért sikerek örömmel és jóérzéssel töltsék el. Tudja értékelni a saját és mások munkáját, ha szükséges ebben segítse társait. A közösen végzett munka válják közösen átélt pozitív élménnyé.

Feladataink:

- A munka során a csoportra, társas kapcsolatokra jellemző erkölcsi normák kialakítása.
- Önkéntességre, önállóságra nevelés.
- Munkavégzésre nevelés morális vonásainak erősítése (kitartás, felelősség, céltudatosság, eredmények megbecsülése).
- A munkavégzés lehetőségeinek megteremtésével és példamutatással a munka megszerettetése.
- Rendszeres és periódikusan ismétlődő feladatok biztosítása.
- Megfelelő feltételek biztosítása (hely, eszköz, idő), a sikerélmény elérése érdekében.
- Munkavégzéshez szükséges készségek, képességek kialakítása, fejlesztése.
- A munkaeszközök rendeltetésszerű használatának megismertetése.
- Konkrét, reális, egyéni sajátosságaihoz és fejlettségéhez mért fejlődést elősegítő értékelés.

A tevékenység tartalma:

- Önkiszolgálás az életkornak megfelelő szinten és az óvodai élet minden területén.

- Alkalomszerű munka jellegű tevékenységek: - az óvodapedagógus segítségével végzett egyszeri vagy ismétlődő feladatok.
- Önként vállalt feladatok.
- Az óvodai környezet szépítése, díszítése jeles napok, ünnepek alkalmával.
- A csoportszoba és az udvar rendben tartásában való aktív részvétel.
- Segítségnyújtás kisebb társainak.
- Vállalt naposi munka. A gyermek fejlettségétől függően vezetjük be, és fokozatosan bővítjük.
- Gyermeket körülvéző természeti környezet gondozása (növény és állatgondozás).

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Csoportszobai és udvari eszközök: seprűk, lapátok, vödörök, gereblyék, öntözőkannák, portörölők, barkácsolási eszközök.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermek önként, örömmel és szívesen végez játékos munka jellegű tevékenységet, önmagáért és a közösségért.
- Kialakul a munka iránti szeretete, a saját maga és mások által elvégzett munka fontosságának, eredményének megbecsülés, elismerése.
- Megtanulja a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű és rendeltetésszerű használatát.
- Munkavégzését a kitartás, az önállóság, céltudatosság jellemzi.
- Segítőkész másokkal és a kisebbekkel szemben.
- Figyel saját maga és környezete rendezettségére.

5.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulási folyamat a gyermek mindennapi életét átszövi. Olyan alapfolyamat, mely óvodáskorban, a gyermek alaptevékenységében, a játékban a leghatékonyabb, annak motivációs bázisára támaszkodik, alapja az óvodapedagógus és a gyermek kölcsönös egymásra ható kooperatív tevékenysége.

Célunk:

Spontán és szervezett tevékenységek által, a gyermek önkéntelen figyelmére, érzelmi beállítottságára építve, lehetőséget nyújtani természetes kíváncsiságának kielégítésére, a tapasztalatszerzésre, alkotásra, emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére - ezáltal alakítani a gyermek világképét, segíteni őt a tapasztalatok bővítésében, rendezésében, fejleszteni képességeit. Legyen öröm, váljon belső igénnyé a tanulás.

Feladataink:

- A személyiséget alkotó kompetenciák: a kognitív, (érzékelés, észlelés, figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet és gondolkodás), a szociális

(önállóság, pontosság, feladattudat, önfegyelem, önbizalom, környezettudatos magatartás, tolerancia) és perszonális (reális énkép, akarati tényezők, kitartás, türelem) fejlesztése.

- A gyermek megismerési vágyára, kíváncsiságára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a szűkebb és tágabb környezetben szerzett tapasztalataira építve a gyermeki gondolkodás fejlesztése, a tanulást támogató környezet feltételeinek megteremtése.
- A folyamatos játékos, cselekvéses ismeretszerzés, spontán (utánzásos, modellkövetéses tanulás), az óvodapedagógus által kezdeményezett, tudatosan megtervezett tevékenységekben (szervezett tevékenységek, megfigyelések, felfedezések kötött és kötetlen formákban) szervezeti (mikro- és makro csoportos foglalkozások) és időkeretekben történő megvalósulása.
- A tanulás kereteinek és formáinak a gyermek adott fejlettségi szintjéhez – különös tekintettel a különböző kultúrákban szocializálódott és a hátrányos helyzetű gyermekekre – és a csoport összetételéhez való igazítása.
- Az ismeretszerzést a gyermek játék közben, játékként élje meg, s minél több érzékszerven keresztül történjen a tapasztalatok gyűjtése.
- A gyermek szinte észrevétlenül, komplex módon tanuljon, mindvégig biztosítva a cselekvő aktivitást – ami magában hordozza a kudarc, a tévedés és a hibás döntést is, - a felfedezés lehetőségét, és a kreativitás kibontakozását, erősítését.
- Eljuttatni a gyermeket a pontos, valóság-hű észleléshez, mely az ismeretszerzés alapja, képessé tenni a figyelem összpontosításra, problémamegoldó, kreatív gondolkodásra, megismertetni az elemi ok-okozati összefüggésekkel.
- A gyermek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, feldolgozása, és a gyermeki tevékenységekben a felfedezés lehetőségének, örömeinek lehetőségeinek biztosítása.
- Kognitív kompetenciáik fejlesztése, prevenció és hátránykompenzáció lehetőségének biztosítása.
- A gyermek egyéni adottságainak, igényeinek figyelembe vétele, ehhez igazítva az ismeretek, tapasztalatok feldolgozását.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának kielégítése, biztosítva a külső és belső motiváció egyensúlyát a gyermek élményeinek meghallgatásával, érdeklődő kérdéseinek megválaszolásával.
- A gyermek sikerélményhez juttatása, mely által növekszik önbizalma, önértékelése, énképe pozitív irányba fejlődik.
- A tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása közben az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékelése segítse a gyermeket.
- Az iskolai életmódra való felkészítés.

A tevékenység tartalma:

- Élmények, tapasztalatok feldolgozása.
- Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek.
- Alapvető gondolkodási műveletek elemeinek (analízis, szintézis, összehasonlítás) használata.
- Önálló, szükség szerint kreatív feladatvégzés.
- Jelenségek változásának érzékelése, megfigyelése.

- Folyamatos megfigyelés: évszakok, időjárás jellemzői, hatása; ember és környezete.
- Alkalmi megfigyelések: érdekes jelenségek, tevékenységek, cselekvések.
- Összefüggések felismerése.
- Problémamegoldó gondolkodás.
- Önellenőrzés.
- Együttműködés (páros és mikro csoportos formában).
- Egyéni élmények, tapasztalatok felidézése.
- Többféle megoldási lehetőség keresése.
- Beszédfejlesztés.

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök:

- Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök.
- Különböző fejlesztőjátékok, melyek a szabad játékidőben is lehetőséget biztosítanak a spontán képesség-, illetve kompetenciafejlesztésre.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- A gyermek tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, különös tekintettel a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Gazdag ismeretekkel rendelkezik a többféle és több oldalról történő megismerés segítségével.
- A már elsajátított ismereteket szándékosan felidézi és alkalmazza őket, ismert jelenségek esetében önállóan tud következtetni, ítéletet alkotni.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt, konkrét ok - okozati összefüggéseket felfedez.
- Törekszik többféle megoldás keresésére, feladatmegoldásában kreatív.
- Feladattartása és szándékos figyelme életkorának megfelelő, növekszik a figyelem tartóssága, terjedelme.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Kialakulóban van a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi-fogalmi gondolkodás képessége.
- Megfelelő feladattudattal rendelkezik, önfegyelme képessé teszi, hogy kivárja, míg rákerül a sor.
- Munkatempója képessé teszi feladatai végrehajtására.
- Él benne az iskola és a tanulás iránti vágy, a játékos tanulás önálló tevékenységi formájává válik.
- Kialakul a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzés.
- Reális, pozitív kép alakul ki önmagáról, képességeiről.

7. Ünnepek

Az ünnepek, hagyományok ápolása ősidők óta rendkívül fontos tényező az ember életében, így az óvodás gyermekében is. Az ünnepek kiemelkednek a hétköznapokból, lehetőséget adnak közös élmények, emelkedett hangulatú átélésére az értékek megőrzésére, így lélektani és szociális hatásuk egyaránt nélkülözhetetlen. A társadalmi és természeti ünnepek, a kialakult szokások, hagyományok ápolásának jelentősége, a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő megközelítésben, a személyiség fejlődése és a közösség alakulása szempontjából kedvező hatások kialakításában rejlik.

Ennek érdekében nevelőmunkánk kulcsfontosságú eleme az ünnepek, hagyományok közös ápolása, mely az óvodapedagógusok egyéni arculatát, óvodáink helyi sajátosságait előtérbe helyezve, óvodánként és csoportonként szervezését és tartalmát tekintve más és más lehet. Az egyéni elképzelések, ötletek megvalósítása, hagyományok, szokások felelevenítése tág teret nyújt a gyermekekkel való a kooperációra és kommunikációra, az ünnepi hangulat megteremtésére és jelentőségének átélésére, esetenként a szülők bevonásával is.

Célunk:

A gyermek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva ünnepek, hagyományok és szokások ápolása, értékek közvetítése, emelkedett hangulatú, közös élmények átélésének biztosítása a személyiség és a közösség fejlesztése szempontjából.

Feladataink:

- A társadalmi és természeti ünnepek, jeles napok, óvodánk hagyományainak és szokásainak megfelelő kiválasztása, a gyermek életkorának és az adott csoport összetételének figyelembe vételével történő megtervezése, megszervezése.
- Az ünnepi hangulat megteremtése, a környezet alakítása az óvodapedagógusok egyéniségének, esztétikai érzékének, személyes kompetenciájának, a gyermekkel való kooperációjának és kommunikációjának előtérbe helyezésével.
- Közös élmények, játékos tevékenységek biztosítása az ünnep hangulatának megteremtése érdekében.
- Az óvodák helyi sajátosságaihoz alkalmazkodva a szülők bevonása az ünnepi készülődésbe, az ünnepek, hagyományok ápolásába.

A tevékenység tartalma:

Az ünnepek tartalmát az óvodák szokásainak és helyi sajátosságainak megfelelően a gyermekek tevékenységein túl, az óvodapedagógusok közös éneklése-kórusa, báb vagy dramatikus előadása, partnereik tevékeny bevonása, vendég-művészek előadása színesítheti.

- Társadalmi és óvodai ünnepek: Mikulás, karácsony, farsang, húsvét, anyák napja, gyermeknap, évzáró.
- Nemzeti ünnepünk: Március 15.
- Természeti ünnepek, jeles napok: víz világnapja, Föld napja, állatok világnapja, madarak és fák napja.
- A gyermekek születésnapjának és névnapjának megünneplése.

8. Érvényességi nyilatkozat

A helyi nevelési program érvényességi ideje: 5 év

A nevelőtestület határozata alapján érvényes: 2019. augusztus 31.

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- jogszabály módosítás
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol

Nyilvánosságra hozatal:

A nevelési program a szülők és egyéb partnerek számára elérhető az intézmény irodájában.

Bármikor hozzáférhető, előzetes megbeszélés alapján megtekinthető.

Az intézményből elvinni nem lehet.

9. Legitimációs záradék

A mellékeltek szerint.

Elfogadta az óvoda nevelőtestülete:

2019. augusztus 31.

Intézményvezetői jóváhagyás időpontja:

.....

Intézmény OM - azonosítója: 202506	Készítette: A nevelőtestület
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
/2019. határozatszámom elfogadta: nevelőtestület nevében névaláírás	Véleménynyilvánítók: -
/2019. határozatszámom jóváhagyta: Intézményvezető Ph.	
Egyetértését kinyilvánító: -	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2019.09.01.	
A dokumentum jellege Megtalálható: Az óvoda irodájában	
eredeti példány: 4 db	
Iktatószám:	

**MAGYARSZÉKI MIKROTÉRSÉG ÓVODÁI
ÉS
MINI BÖLCSŐDÉI**

Tárgy: A pedagógiai Program jóváhagyása

Alulírott, mint a Magyarorszáki Mikrotérség Óvodái és Mini Bölcsődéi intézményvezetője kijelentem, hogy a mellékelt Pedagógiai Programban foglaltakat jóváhagyom.

.....
Intézményvezető

Magyarország, 2019.08.31.

**MAGYARSZÉKI MIKROTÉRSÉG ÓVODÁI
ÉS
MINI BÖLCSŐDÉI**

Tárgy: Pedagógiai Program elfogadása a
Nevelőtestület részéről

A 2019.08.29-i Rendkívüli Nevelőtestületi értekezleten a Magyarszéki Mikrotérség Óvodái és Mini Bölcsődéi a Pedagógiai Programját egyöntetűen elfogadtuk.

Nevelőtestület tagjai:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

JELLENLÉTI ÍV

Dátum:.....

Értekezlet:.....

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.